Ը· ՏԱՐԻ 2343 | ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 6 ՏՐԷ 4384 | 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1891 | 24 ՐԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1309 | ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՂՐԿԵԼԻ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գահեկան արծաթ ……150
» » Վեցամսեայ » » …… 75
» » Եռամսեայ » …… 40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանք …… 56
» » Վեցամսեայ » …… 28
Ընտիր Թուղթի վրայ [illegible] Տարեկան Օսմ. Ոսկի 2
Գաւառաց Թղթատարի ծախք [illegible] Ղրշ. 50

Է Խմբագրութ[illegible] գրութիւն [illegible] չի տրուիր․

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՆՈՅԵՄ. 14|26 1891

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ ԿՈՆԴԱԿՆ

Ժամանակները տարօրինակ պահանջներ ունին երբեմն․ Երեւոյթներ յառաջ կը բերեն որք ուրախալի են, երեւոյթներ ալ որք վշտալի են․ Այս վերջնոց կարգէն են այն պարագայք զորս ի նկատ առնլով Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հայրն հարկ դատած է հանել այն կոնդակն որ այս կիւրակի կարդացուեցաւ մայրաքաղաքիս եկեղեցեաց մէջ, և գաւառներն ալ ղրկուեցաւ, ամենուրեք ուր Հայ կայ՝ եկեղեցեաց մէջ կարդացուելու և հրատարակուելու համար․ Այն պարագայից մէջ զոր կը նկարագրէ՝ Ն. Սրբազնութիւն լաւ ներշնչում մ'ունեցած է այսպիսի հայրական ազդու պատուէր մը հանելով իւր հօտին, զոր կը զգուշացնէ օտար երկրաց մէջ հրատարակուած ծայրայեղ թերթերու և այլ գրուածներու ազգավնաս թելադրութեանց դէմ, որք Ազգն հաւատարմութեան և օրինաւորութեան ապահով շաւիղներէն խոտորեցնել կը ճգնին, իշխանութեանց դէմ վտանգաբեր բաներ գրելով, չափազանց նկարագրութիւններ ընելով, և յիմարական խորհուրդներ արտայայտելով․ Իրաւունք ունի Ս. Պատրիարք Հայրն յանուն Ազգին ցաւ յայտնելու այս անխոհեմներու ընթացքին համար, և սա ուշադրաւ դիտողութիւնն ընելու․ «Եթէ այսպիսի անխոհեմութեան թիւն և օրինակը շատնայ, տարակոյս չկայ որ Ազգը պիտի տուժէ․ յայնժամ փորձով պիտի տեսնենք վիճակնիս և պիտի զարմանանք այն դարուն առաջնութեան վրայ՝ յորում մեր հայրերն ի հնումն Ազգին և Եկեղեցւոյ պահպանման հարկ եղած խոհեմութիւնն և իմաստութիւնն ունեցան, և ընդհակառակն պիտի ամչնանք այս դարուս լուսաւորութեան վրայ՝ յորում լուսաւոր մտօք և բազմաճիւղ գիտութեանց արդիւնքով պիտի կորսնցնենք նախկին ժամանակաց մէջ մեր հայրերուն շահածները։»

Իրաւ է որ քանի մը անխելքներու ձեռնարկն ընդհանուր Ազգին անմեղութեան համբաւը խնդրոյ տակ չէր կրնար ձգել․ Բայց միամիտ ժողովուրդն հրապուրուելով, գայթակղութիւնք և գլորմունք կրնան շատնալ, բազումք տարապարտուց կը վնասուին, Պատրիարքարանի կողմէ մատուցեալ խնդիրք երեսի վրայ կը մնան, եւ ոմանց մեղանչելովը բոլոր Ազգը կը տուժէ ի վերջոյ, կասկածք, քննութիւնք և այլ ցաւալի իրողութիւնք կը յաճախեն, ևն ևն․ Շատ իրաւացի են այս մասին Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր դիտողութիւնք, որք աշխարհային իմաստութեան խորհրդոց համաձայն լինելէ զատ, Ս. Գրոց եւս համաձայն են, եւ ի մասնաւոր Պօղոս Առաքելոյն խրատները՝ զորս Ն. Սրբազնութիւն ի մէջ բերած էր, սքանչելապէս կը յարմարին ժամանակիս պահանջմանց․ Պէտք է յիշել թէ Ս. Առաքեալն այն ազդու պատուէրները տուած էր Քրիստոնէից երբ սոքա կը նեղուէին Հռոմայ հակաքրիստոնէական կայսերաց երեսէն․ մինչ այսօր Քրիստոնէից դէմ այնպիսի հալածմունք չլինելէ զատ, Հայ Եկեղեցին կը վայելէ Օսմանեան փառապանծ Տան հովանաւորութիւնն, որոյ շուքին ներքեւ, ինչպէս Ս. Պատրիարք Հայրն ալ կը յիշեցնէ, հայ ժողովուրդն արտօնութիւններ կը վայելէ իւր լեզուին, իւր աւանդութիւններն, իւր ազգութիւնն եւ իւր կրօնը պահպանելու, եւ իւր ներքին զարգացման եւ իմացական ու բարոյական յառաջդիմութեան հետամտելու․

Այն անխոհեմ գործիչներու վնասակար վարմանց դէմ մեք ուրիշ անգամներ ալ բողոքած էինք․ Կը յիշենք ի մասնաւորի 1888 Նոյմ. 26 թուով Արեւելքի մէջ «ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ.—Վնասակար հրատարակութիւնք և կառավարական զգուշութիւն» խորագրով մեր հրատարակած ազգային յօդուածն, յորում բացարձակ կը յայտարարէինք հետեւեալն․

«Անկեղծութիւնը կը պահանջէ ըսել թէ ամենեւին ազգասիրութիւն չէ, մարդասիրութիւն չէ, քաջութիւն ալ չէ, այլ ընդհակառակն է՝ հանգիստ նստիլ օտար երկիրներու մէջ, պատասխանատուութենէ բոլորովին զերծ վիճակի մէջ, և յիմարական հրատարակութիւններ ընել որք Ազգին տունը կը կործանեն, որք Թուրքիոյ մէջ բնակեալ հաւատարիմ հայ ժողովուրդը նշաւակ կ'ընեն անվստահութեան, եւ այդ անվստահութեան առթած ամեն կարգի հետեւանաց․ Բայց այս վնասակար հրատարակութեանց հեղինակները բոլոր Ազգին հաւաքաբար վնաս հասցնելէն զատ, մասնաւոր անհատներու և ընտանիքներու եւս աղետից պատճառ կը լինին․ Իրենց թերթերէն կը ղրկեն այնպիսի անձերու որք երբեք յարաբերութիւն չեն ունեցած իրենց հետ և չեն համակրած իրենց արարքին․ և այս կերպիւ այդ անձերը մատնիչ կ'ընեն երկրին իշխանութեան՝ իբրեւ իրենց համախոհ․ Այսպիսի տգեղ հընարք մը ո՞ր պատուաւոր մարդ կ'ընդունի, և սակայն յիշեալ հրատարակիչք անխղճութիւնը մինչեւ այն աստիճան յառաջ կը տանին։»

1888 Նոյեմ.էն ի վեր տեղի ունեցած ցաւալի դէպքերն որք ամենուս յիշողութեան մէջ են՝ Արեւելքի Վարիչ մարմինն ու Խմբագրութիւնն աւելի եւս հաստատած են այս համոզմանց մէջ, և Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կոնդակն անգամ մ'եւս առիթ կ'ընծայէ մեզ նոյն զգացումները յիշելու, պախարակելով այս յախուռն և անտեղի հրատարակութիւններն, հերքելով անոնց ազգավնաս պարունակութիւնն, և զգուշացնելով մեր ընթերցողներն որ ո՛չ միայն իրենք չհրապուրուին այսպիսի վտանգաւոր գործիչներէ, այլ և ամեն ոք իւր ազդեցութեան շրջանակին մէջ փոյթ տանի որ տուն ու տեղ քանդող և Ազգին օրինաւոր գործերը վտանգող այսպիսի թելադրմունք քաջալերութիւն և օժանդակութիւն չվայելեն․ Ինչպէս մեր յիշեալ յօդուածին մէջ ալ ըսած էինք, «Թուրքիոյ Հայք ի վաղուց անտի զգացած են թէ իրենց վայելած բարիքները կը պարտին Օսմանեան Գահուն բարերար հովանւոյն, և ասկէ ետքն ալ իրենց կացութեան ամեն բարւոքում և ամեն նորանոր բարիք վեհ. Սուլթանին հայրական իշխանութեան ներքեւ միայն կրնան վայելել․ Առ այս անհրաժեշտ է որ Օսմ. Տէրութեան վստահութիւնն իւր հաւատարիմ հայ հպատակաց վրայ՝ անխախտ և անվթար մնայ, և հետեւապէս այն ամեն արարք որք կը նուազեցնեն կառավարական այդ թանկագին վստահութիւն՝ ինքնին դատապարտելի և ազգավնաս են․ Այս հաստատ համոզմամբ մեք եւս չենք վարանիր յայտարարել թէ մեր ակնարկած հրատարակութիւնք գլխովին դատապարտելի են և ազգավնաս․ Այս հրատարակութիւնք օտարահպատակ Հայոց ոմանց գործն են, որք Թուրքիոյ մէջ բնաւ կապ մը չունին․ Թուրքիոյ Հայոց դէմ մեծ անիրաւութիւն կը լինէր կարծել թէ անոնք կը քաջալերեն այսպիսի հրատարակութիւններ։»

Ինչպէս կ'երեւի, մեք ի վաղուց համամիտ ենք արդէն այն պատուական խորհրդոց եւ խրատուց զորս Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն յայտնած էր իւր կիւրակի աւուր կոնդակաւ, և կը յուսանք ու ջերմապէս կը մաղթենք որ այս կոնդակ արժան եղած ակնածութեամբ և երկիւղածութեամբ ընդունուի և միամիտներն զգուշացնէ ապօրինի թելադրմանց դէմ, որոցմէ բարիք չի կրնար ծնիլ երբեք․

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԴԷՊՔԵՐԸ

(Պատահական Թղթակցէ մը.)

ՏՓՂԻՍ, 27 Հոկտ.

Անցեալները մեր բոլորին յարգելի մի անձնաւորութիւն, որ շատ լաւ ճանաչում է մեր կեանքը, գուշակում էր յայտնի կուսակցութեան համար, թէ այդ կուսակցութիւնը ոչ մի բանի և անգոսնելի միջոցներու առաջ կանգ չի առներ՝ իւր նպատակներուն հասնելու համար․ Այդ կուսակցութիւնն արդէն իսկ Թիֆլիսի Հրատարակչական Ընկերութեան վերաբերմամբ թողլով օրինական և իրաւական հողը, դիմեց կառավարչական անձերու միջամտութեան և բռնի ուժով իւր ձեռքը ձգեց այդ ընկերութեան գործերը․ Այժմ նոյն կուսակցութիւնն ի դէմս (յանձին) Արիստակէս եպիսկոպոսի Սեդրակեան, նոր դաւաճանութեան և մատնութեան ապացոյց եւս տուաւ, որքան քստմնելի, նոյնքան եւս վնասակար հայաստանեայց եկեղեցւոյ դարաւոր իրաւունք և անբռնաբարելի աւանդութեանց․ Այսօր երկու եպիսկոպոս, որոնք Ս. Սինոդի անդամ էին և բարձր պաշտօններ կը վարէին ի Ս. Էջմիածին, մատնութեան զոհ դարձան, մէկը Ներսէս Սրբազան, իւր աքսորավայրն յՕրեօլ չհասած, Ղրիմու Սեւաստոպոլ քաղաքէն երկաթուղիով մեկնելէն վերջ, Լողովայա կայարանն Սուքիաս Սրբազանէն բաժնուելէ վերջ, կաթուածահար կը վախճանի և յայտնի չէ առայժմ թէ մարմինն ո՛ւր կը թաղուի, իսկ միւսը՝ Սուքիաս եպիսկոպոս Պարզեանն, կը տառապի յիւր աքսորավայրին ի Պոլտաւա․ Սրտաշարժ է և զզուելի միանգամայն այդ աքսորման պատմութիւնը․

Երեւի ձեզ արդէն իսկ յայտնի կը լինի, որ ռուս կառավարութիւնը հանգուցեալ Մակար կաթողիկոսին մի քանի առաջարկներ արած էր, որոնց սակայն միայն կարողացեր էր պատասխանել հանգուցեալը և այդ կը վերաբերէր հայ հոգեւորականաց․ Կառավարութեան առաջարկութիւնն էր զհայ հոգեւորականս, որոց գործունէութիւնն կասկածելի կը թուի յայս կառավարութեան, վերջինն իրաւունք պիտի ունենայ առանց հոգեւոր կառավարութեան գիտութեան և մասնակցութեան, անմիջապէս յաքսոր վարել․

Հանգուցեալ կաթողիկոսն զօրեղապէս բողոքած էր այդ յայտարարութեան դէմ և պատասխան տուած․ Սակայն կառավարութիւնը, որպէս կ'երեւի, անուշադիր թողած է զայդ՝ մանաւանդ որ կաթողիկոսական Աթոռոյ թափուր մնալու միջոցին Ս. Էջմիածնի մէջ ծագած տարաձայնութիւնք պիտի նպաստէին իւր նպատակաց իրագործման․ Եւ ահա՛ կը ծագի Ղարս քաղաքի հայ քահանայ Տէր Մինասի ծանօթ գործն, որ այժմ աքսորուած է Լենքորան․ Ս. Էջմիածնի կողմէն Արժ. Նահապետ աբեղայ Նահապետեանց կ'ուղարկուի ի Կարս որպէս քննիչ, բայց արգելքներու կը հանդիպի․ Նահապետ աբեղան կը վերադառնայ յէջմիածին․ Սուքիաս և Ներսէս սրբազաններն որպէս Սինոդի անդամ, Կովկասի կառավարչապետ Շերեմետեւին կը գրեն թէ մինչեւ նոր կաթողիկոսի ընտրութիւնն անխորհուրդ է յուզել այսպիսի խնդիր․ Այս բանը կ'իմանայ Արիստակէս եպիսկոպոս և խորհուրդ կուտայ Երեմիա Սրբազանին․

Եւ ահա Գեր. Երեմիա Սրբազանն եւս կառավարչապետին կը բողոքէ, թէ յիշեալ եպիսկոպոսաց բողոքներն անիրաւ են և առանց իւր գիտութեան են եղած․ Կառավարչապետն այդ մասին կը յայտարարէ Ներքին գործերու մինիստրին և սա կայսերին, որի հետեւանքն կը լինի կայսերական հրաման, որով Սուքիաս Սրբազանն Երեւանի թեմի փոխ-առաջնորդութենէն և Սինոդի անդամակցութենէն կը հրաժարեցուի, իսկ Ներսէս Սրբազան Ս. Էջմիածնի գանձապետութենէ ու սինոդականութենէ կը հրաժարեցուի, ու երկուքն եւս աքսորի կը դատապարտուին՝ Սուքիաս Սրբազան ի Պոլտաւա, Ներսէս Սրբազան յՕրիօլ․

Գիտելի է, զի նախ քան յիշեալ եպիսկոպոսաց յաքսոր վարելն, ի Ս. Էջմիածին տեղի կ'ունենան կռիւներ․ Սակայն այդ շփոթութիւնք առաւել եւս կը սաստկանան, երբ կը յուզի «ի Ռուսիայէ՞ թէ ի Թուրքիայէ» հարցը, այսինքն կաթողիկոսն յուստի՞ պիտի ընտրուի․ Արիստակէս, Երեմիա և համախոհք կը պնդեն թէ պէտք է Ռուսիոյ յեպիսկոպոսաց ընտրուի կաթողիկոսն և կ'առաջարկեն խնդրամատոյց լինել այդ մասին ռուս կառավարութեան, իսկ աքսորեալք կը պնդեն թէ իրաւացի չէ զրկել Թիւրքահայոց յայն իրաւանց որ Հայաստանեայց Եկեղեցին կը շնորհէ, մանաւանդ որ հիմք եւս չկայ կարծելոյ թէ Ռուսիոյ եպիսկոպոսք առաւել բարձր են և ընդունակ կաթողիկոսացման քան Թուրքիոյ եպիսկոպոսք․ Այդ առթիւ պրոկուրորն կառավարութեան զեկուցած է թէ ի Ս. Էջմիածին խռովութիւնք չեն դադարիր, մինչեւ յիշեալ եպիսկոպոսք չհեռացուին․ Եւ հետեւանքն արդէն իսկ գիտէք․

Հոկտեմբերի կամ 15ին կամ 16ին, Վաղարշապատու գաւառապետը 40 ղազախով, իւր օգնականներով, ոստիկաններով կը պաշարէ Ս. Էջմիածինն և արգիլելով որ ո՛վ և իցէ Էջմիածնէն դուրս ելնէ, կը գնայ Երեմիա Սրբազանի սենեակը, առաջարկելով որ իրեն առաջնորդէ յիշեալ եպիսկոպոսաց խուցը․ Երեմիա Սրբազանը ինքը չի գնար, այլ ուղեկից կը տայ․ Գաւառապետն իւր օգնականներով և ղազախներով կը մտնէ յիշեալ եպիսկոպոսաց խուցն և կը յայտնէ կայսերական հրամանը, պատուիրելով անմիջապէս ժողվել իրերը, զի կառքը պատրաստ կը սպասէ․ Սուքիաս Սրբազան անմիջապէս ոտքի կը կանգնի եւ խոնարհութեամբ կը լսէ կայսերական հրամանն․ բայց կ'առարկէ թէ գաւառապետն իրաւունք չունի իրեն պատուիրելու որ իւր իրերն հաւաքէ, զի իւր աստիճան հաւասար է գեներալի աստիճանի, և եթէ հաճոյ է, թող ինքը գաւառապետը հաւաքէ իւր իրերը․ Ապա դուրս գալով խուցէն, կը գոչէ, «ո՞ւր է Երեմիա Սրբազան—իմ իշխանաւորս, ինչո՞ւ չի գար, թող տեսնէ թէ ի՛նչ կ'ընեն իւր ստորագրեալներու․» Ներսէս Սրբազան, որ իւր կեանքի մէջ միայն մի անգամ եկած էր Թիֆլիս այն ևս երեք օրով և ոչ մի ժամ քաղաքի փողոցները շրջած չէր, կ'ապշի, կը զարզանդի, բայց կը հնազանդի, և երբ վերջին անգամ կ'ուզէ գնալ յերկրպագութիւն Ս. Տաճարին, ճանապարհը չի գտներ և դէպի անտառ կը գնայ․․․․ Աքսորելոց անմիջապէս կառք կը նստեցնեն ժողովրդի ողբի և արտասուաց ուղեկցութեամբ և կը տանին մինչեւ Հըրազդանի կամուրջն, ուր կը նստեցնեն ուրիշ կառք և առանց րոպէ իսկ քաղաքի (Երեւան) մէջ կանգ առնելու, գաւառապետի, օգնականներու, եւ ժանտարմներու, ղազախներու օգնութեամբ կը հասցնեն Աղստաֆա, առանց թոյլ տալու, որ ոք մին հաւատարմական խօսք աքսորելոց հետ․ Յ'Աղստաֆա արտակարգ գնացքով կը հասցնեն Թիֆլիս, ուր երկաթուղու կառքը կանգ կ'առնու ամենավերջին գծերու վրայ՝ կայարանի ծառայողաց ուշադրութենէն վրիպելու համար․ Կէս ժամ յետոյ կ'ուղեւորին Բաթում, ուր ազատութիւն կը ստանան և քաղաքացւոց կողմէ ճաշ կ'ընդունին․ Ապա ծովով մինչ Սեւաստոպոլ ուղեւորելով, անդ երկաթուղի կը նստին մինչեւ Լողովայա կայարանն, ուր կը բաժանուին աքսորեալք իւրաքանչիւրն իւր աքսորատեղին գնալու համար․ Ահա անդ Ներսէս Սրբազան հոգին կ'աւանդէ, խեղճ մարդ․ Նա ոչ մի բառ ռուսերէն չգիտէր և կ'երազէր արդեօք ընկնել այնպիսի շրջանի մէջ, ուր ոչ մի հայ չկայ, նոյն իսկ և ոչ ծառայ․․․․ Ինք և իւր Գեր. ընկեր զոհ կը դառնան զրպարտութեան ու մատնութեան․ Թո՛ղ ուրախանան նոքա որք կ'ախորժին այսպիսի արարքներէ․ Լուր կայ, թէ Երեմիա Սրբազան խնդրած էր որ յիշեալ եպիսկոպոսք աքսորուին մինչ նոր ընտրելի կաթողիկոսի վերջնական հաստատումը․ Երեւանի, Վաղարշապատի ժողովուրդը կատաղած է Արիստակէսի դէմ․—Վանքի մէջ բոլոր ծառաներն ու պահպանները փոխուած են․ Երկիւղ կայ թէ յաշխարհականներէ եւս աքսորուին Մեղու Հայաստանի նախկին խմբագրապետ Պետրոս Սիմէոնեանց, իրաւագէտ Գէորգ Եւանգուլեանց և այլք, որք Տեղապահին սինոդական անուանելու իրաւունքն հերքած էին՝ յենլով հայ Եկեղեցւոյ պատմութեան և իրաւաբանական նկատողութեանց վրայ․

Նկատելու է, որ աքսորելոց կայսերական հրամանն և Երեմիա սրբազանի առաջարկած սինոդականաց հաստատութիւնն միեւնոյն օրը եղած է․ Կառավարութիւնն Երեմիային առաջարկեր է նոր անդամներ առաջադրել աքսորելոց տեղ․

Երեմիա սրբազան կառավարութեան օժանդակութիւնը խնդրած է Ներսիսեան դպրոցի խնդիրն ևս իւր ցանկութեան համաձայն կարգադրելու համար․ (Ինչպէս յայտնի է, այս բարձրագոյն վարժարանին հոգաբարձութիւնն ինչ ինչ հիմնական անօրինութեանց գործադրումն յետաձգած էր մինչեւ նոր կաթողիկոսի հաստատումը․ Ծ. Խ.)

ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Լրագրաց մէջ երբեմն հարցեր կ'առաջարկուին որք վայրկեան մը— այլ վայրկեա՛ն մը միայն— կրնան փորձի ենթարկել ընթերցողին ողջմտութիւնն․ Այն հարցերէն մին սա է․ «Ինչո՞ւ համար, օրինակի աղագաւ, լրագիրք ոմանց մահը կը ծանուցանեն առանց իրենց կողմէ բան մը աւելցնելու, կամ ցաւ յայտնելու, մինչ ուրիշներու մահը ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն, եւ երբեմն աւելի բաներ ալ կը

—)(96)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԵՐԿՈՒ ԱՆՄԵՂՆԵՐ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՈՃՐԻՆ ՄՕՏ

Ալ չէր մտածեր թէ անօթութենէ եւ խոնջութենէ գետին իյնալու վիճակի մէջ էր․

Յոյսը կ'ոգեւորէր զնա․ Պատրաստ էր վերստին մեկնելու, նորէն վազելու, այս ձիւնին ու այս ցուրտին, անտառներուն մէջէն, դաշտերուն մէջէն, այս ձմրան բոլոր տխրութեան մէջէն․

—Հոս տեսա՞ք զանոնք, Աստուա՛ծ իմ, կարելի՞ բան է․․․ Եւ երկա՞ր ատենէ ի վեր, ո՛չ, շո՛ւտ, շո՛ւտ, խօսեցէք․

—Քանիցս տեսայ զանոնք և վերջին անգամ այսօր իսկ․․․

Երկնային զուարթութիւն մը Լիէթի դէմքն այլափոխեց․

—Ո՞ւր կը գտնուին․

—Իրաւ որ կը վախնամ կեղծ ուրախութիւն մը տալ ձեզ, ըսաւ ագարակապետուհին Լիէթի վրայ տեսնելով այսքան տարօրինակ սրտայուզում մը․ Եթէ ըսածս սխալ ըլլայ, կարելի է որ հիւանդանաք․

—Ոչ, ոչ, չէք սխալիր, սիրտս այնպէս կ'ըսէ․

—Երկու խօսքով՝ աւասիկ գիտցածս ձեզ պատմեմ․ Ֆրանսացի մաքսախոյս մը որ Թրեւոնի անտառին մէջ կը բնակի, կանոնաւորապէս ագարակ կուգայ գնելու համար ապրանքներ զորս կը տանի ծրարներով․ Ի սկզբան, առանձին էր, շունով մը, զոր Բաքլըեոն կը կոչէ․ Բայց քանի մը անգամէ ի վեր է որ երկու տղոց հետ կուգայ, որք ձեր ըսած տարիքն ունին․ Նոյն իսկ իրեն հարցուցի թէ ո՞ւսկից գտած էր այդ պզտիկները, որոց սիրուն դէմքը շատ կը հետաքրքրէր զիս․

—Եւ ի՞նչ պատասխան տուաւ․

—Երկու աշակերտներ են, ըսաւ ինծի․ Ուրիշ բացատրութիւն չի տուաւ․

—Յե՞տոյ․

—Այսչափ է ձեզ ըսելիքս․

—Այդ մարդուն անունն ի՞նչ է․

—Ժանըքէն․

—Իսկ բնակած գիւղի՞ն անունը․

—Ըսի ձեզ զայն․ Թրեւոնի անտառը․ Իր տունը մինաւորիկ տեղ մըն է, բան մը որ շատ դիւրութիւն է մաքսախուսութեան համար, բայց Սոլրի գիւղէն կախում ունի․ Ասկից շատ հեռի չէ․

—Այդ գիւղէն անցայ․ Բան մը չըսին ինծի․

—Կարելի է․ Մաքսախոյսք գաղտնապահ են․

—Եւ այսօ՞ր տեսաք այդ տղայքը․

—Այո․ Տակաւին ագարակը կը գտնուէին, համբարանոցին մէջ Բաքլըեոնի հետ պառկած, երբ հոս հասայ․

Լիէթ սարսռաց․

Եթէ Պերթի՛ն էր․ Այդքան մօտ իրեն․ Եւ միտքէն անգամ չէր անցա՛ծ․

—Ո՞ւր կրնամ գտնել զանոնք․

—Սոլրի մէջ անշուշտ, ուր կը հասնին գիշերը․

—Ո՛հ, շնորհակալ եմ, շնորհակալ եմ, տիկին, կեանքս կ'ազատէք․

—Կը մաղթեմ որ տեղեկութիւններս ձեզ պէտք եղածներն ըլլան, խեղճ կին, վասնզի շատ դժբախտ երեւոյթ մը ունիք․

Լիէթ չուզեց ճաշել․

Ի զուր ագարակապետուհին ուզեց ստիպել զնա բան մը ուտելու, Լիէթ մերժեց․ Միայն կտոր մը հաց ընդունեց եւ խոյս տուաւ ձիւնին վրայէն վազելով․

Ամենէն ուղիղ ճամբաներուն վրայ տեղեկութիւն առած էր․

Միտքէն չէր անցուներ մաքսախոյսը գտնել այդ խիտ անտառներուն մէջ․ վասնզի գիտէր թէ Ժանըքէն չէր հետեւեր կանոնաւոր արահետներուն՝ մաքսաւորներէն վախնալուն․

Միայն թէ շուտով Սոլր հասնիլ կ'ուզէր․

Եւ հոն, Լիէթ անոր պիտի սպասէր․

Գիշերն անդ հասաւ․ Ի Սոլր, դարբնոց մը դիմեց որ խաւարին մէջ կը բոցավառէր և գործաւորէ մը տեղեկացաւ Ժանըքէնի բնակարանին ուր գտնուիլը․

Անմիջապէս հոն վազեց, պարտէզը մտաւ և զարկաւ ապակիներուն, որոց ետին, հակառակ այդ ժամուն, լոյս կը վառէր․

Մայր Ժանըքէն կը հիւսէր կրակին մօտ, սպասելով իր որդւոյն․

Եկաւ դուռը բացաւ զգուշութեամբ․

Բայց ի տես Լիէթի, զարմացած երեւոյթ մը առաւ․

—Ա՜ս ինչ է, ի՞նչ կուզէք․

—Պատսպարան, տիկին․

—Ա՞յս ժամուս․․․ Գիւղ գացէք․

—Պատճառը պիտի ըսեմ ձեզ․․․ դուք մայր էք, տիկին, մայր մըն է որ ձեզ կը խօսի․․․

Մայր Ժանըքէն կը պաշտէր իր որդին․

—Ներս մտէք, ըսաւ․

Դուռը գոցեց, կրակին քով նստաւ և նորէն սկսաւ հիւսել․

Վայրկեան մը լռութիւն տիրեց․ Պառաւը Լիէթին երեսը կը նայէր․ Մնաց որ անկից վախ չէր զգար․ Մանաւանդ հետաքրքրուած էր այս վշտակոծ դէմքէն․

—Ձեր միտքը բացատրեցէք, տիկին, ըսաւ․ Արդարեւ մայր եմ, բայց աղէկ չի հասկցայ ձեր քիչ մը առաջուան ակնարկութիւնը․

—Տիկին, Շիմէյէն կուգամ ուր ինծի ըսին թէ ձեր որդին իր քով ունէր երկար ատենէ ի վեր երիտասարդ մը և մանկամարդ աղջիկ մը գրեթէ միեւնոյն տարիքը․ Ճշմարի՞տ է․

—Երկու թափառաշրջիկ տղաքներ զոր մենք ընդունած ենք․ Ճշմարիտ է․ Ո՛հ, գէշ չենք վարուիր անոնց հետ․ Աղէկ կը պառկին, աղէկ կ'ուտեն, աղէկ կը խնամուին․ Մինակ, աշխատութիւնը տաժանելի է․ Արդեօք դուք գիտէ՞ք թէ ուսկից կուգան այս տղայք․

—Կրնա՞ք ըսել ինծի թէ որչա՞փ ժամանակէ ի վեր ընդունած էք զանոնք․

—Գրեթէ վեց շաբաթէ ի վեր․

—Վեց շաբաթ, ճիշդ է, մրմնջեց Լիէթ յոյսէ սարսռալով․ Վեց շաբաթ է որ Պերթին խոյս տուած է․

Եւ որովհետեւ իր վրայ ուղղուած կը զգար գեղջկուհւոյն հարցափորձիչ ակնարկը․

—Պզտիկ աղջիկն իմ աղջիկս է, զոր երբեք չեմ ճանչցած․

Պառաւին աչաց մէջ գթութեան շող մը փայլեցաւ․

—Կը հասկնամ, ըսաւ, կը հասկնամ, Սպասեցէք․ Հիմայ պիտի տեսնէք զայն․ Անշուշտ քանի մը վայրկենէն․

Պատի ժամացոյցին նայեցաւ որ իր հնչուն թիք-թաքը կը զարնէր խցիկին մէկ անկիւնը․

—Այս ժամուս իսկ հոս ըլլալու էր տղաս․ Կրակին մօտեցէք․

Լիէթ տաքցաւ, առանց բան մը ըսելու․

—Կուզէ՞ք պառկիլ, հարցուց պառաւը․

—Ո՛չ, ո՛հ, ոչ, չպիտի քնանամ․

Ժամերը դանդաղօրէն անցան․ Խիստ շատ անգամ գեղջկուհին ժամացոյցին նայեցաւ․ Մտահոգ կ'երեւէր․

—Վերադարձած ըլլալու էր․

Եւ յանկարծ յիշեց թէ Ժանըքէն քանի մը օր առաջ ըսած էր իրեն թէ տղոց պիտի սովրեցնէր Անորի անտառին արահետները որք կը յանգին Թրեւոնի անտառին․ Այն ատեն, այս բանէն քիչ մը հանդարտեցաւ․

Սակայն կը հաշուէր․ Սահմանագլխի բոլոր արահետները շատ անգամ պտըտած էր․ Եւ նոյն իսկ եթէ Ժանըքէն Անորէն ճամբայ ելած ըլլար, տուն դարձած ըլլալու էր․ Անշուշտ հանդիպած էր խոչընդոտներու, մաքսաւորներէ լարուած որոգայթներու․ Ժանըքէն պարտաւորուած էր խոյս տալու, երկար շրջաններ ընելու, գուցէ սահմանագլուխ նետուելու․

Իր որդւոյն վրայ մեծ համարում ունէր․ Գիտէր թէ դիւրաւ կը մոլորեցնէր նա մաքսաւորները․ Միտքէն անգամ չէր անցնէր թէ կրնար բռնուիլ Ժանըքէն․

Առտուան ժամը չորսին ատեններն դուրս ելնելով, սեմին վրայ կեցաւ․

Եւ, ձիւնապատ դաշտին ծանր լռութեան մէջ, ականջ դրաւ թէ պիտի լսէ՞ր խուլ վազքի մը աղմուկը․

Եւ Բաքլըեոն որ միշտ իր տիրոջմէն ժամերով առաջ տուն դարձած կ'ըլլար, Բաքլըեոնն ալ տուն չէր դառնար․

Յետ խորհրդածութեան, այս պարագայէն հանդարտեցաւ․

Վասնզի, եթէ մաքսախոյսերու պզտիկ խումբին արկած մը պատահած էր, այդ արկածը չպիտի արգիլէր շունն իր ճամբան շարունակելու․

Եւ եթէ այդ արկածը զոհ մը ըրած էր՝ Բաքլըեոնը, այս բան չպիտի յապաղեցնէր Ժանըքէնը և տղաքները․

Հետեւապէս չունէին այս յապաղումը բնական էր․

(Շարունակելի)

գրեն։ Կամ, որ նոյնն ըսել է, ինչո՞ւ համար ոմանց հարսնիքն երկար կը նկարագրեն, այլոցը կարճ, ոմանցն համեմատով գոհունակութեան և բերկրութեան արտայայտութեամբք, այլոցն աւելի կամ նուազ անտարբեր ոճով անցնելով։»

Պատասխանը պարզ չէ՞։—Ամեն օր մահեր կը լսենք ու կը կարդանք լրագրաց մէջ, բայց ամենքը նոյն աստիճանաւ չեն յուզեր զմեզ։ Կան որք մեր անձնական բարեկամներն են, կան որք հանրածանօթ և օգտակար անձնաւորութիւններ են, եւլն։ Բնականապէս, այնպիսեաց մահուան համար սաստիկ ցաւ կը զգանք, մինչ ուրիշ մահեր աւելի կամ նուազ անտարբեր կը թողուն զմեզ, թէեւ ամենքս ալ հաւասար ենք մահուան առջեւ, թէեւ ամեն մահեր ցաւալի են — կամ ուրախալի՝ ձեր իմաստասիրական հայեցակէտին համեմատ։

Նմանապէս, հարսնիքներ կան որք անտարբեր կը թողուն զմեզ. կան ալ որք մեր բարեկամաց, մեր գրագէտ, կամ վաճառական և կամ արուեստագէտ բարեկամաց հարսնիքներն են, անոնք բացառապէս կը հրճուեցնեն զմեզ, կամ հանրային կարեւոր անձնաւորութեանց հարսնիքներ ու նշանախօսութիւններ, որոց ընտանեաց անունն օգուտ կը խոստանայ ընկերութեան։

Այս պարագայից մէջ, ի՞նչպէս կը վարուին ֆրանսական, անգլիական, գերմանական, վերջապէս բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհի, բոլոր հանրապետական կամ միապետական երկրաց լրագիրք։—Ամենքն ալ նոյն կերպիւ կը վարուին։ Մի եւ նոյն թերթին մէջ, մահեր կան զորս անտարբեր կը ծանուցանեն, կան ալ զորս խորին ցաւով կը գրեն ու կ'երկարաբանեն։ Հարսնիքներ կան զորս երկտողիւ կ'անցնին, հարսնիքներ ալ կան զորս մանրամասն կը նկարագրեն, եւ իրենց խմբագրութեան կողմէ խնդակցութիւններ ալ կ'ուղղեն նորազոյգ ամոլին։—Պատճա՞ռ։

—Որովհետեւ խմբագիրք, հրապարակագիրք, ամենէն յառաջ մարդ են, ընկերութեան մէջ բարեկամներ և ծանօթներ ունին, որոց վերաբերեալ անձնական դէպքեր նոյն կերպիւ չեն ազդեր իրենց վրայ ինչպէս ուրիշ անձերու վերաբերեալ նմանօրինակ դէպքեր։ Խմբագրին բարեկամաց մէջ կան վաճառականներ, սեղանաւորներ, գրագէտներ, արուեստագէտներ։ Ապահով եղիք որ երբ այս մարդիկ կարգուին, խմբագիրը բացառիկ կերպիւ մը պիտի խօսի անոնց հարսանիքին կամ նշանախօսութեան վրայ։ Պիտի հրատարակէ անոնց հարսանիքին մէջ խօսուած երկար ճառերն անգամ, բաւական է որ իմաստալից լինին, թո՛ղ բաժակաճառերն եւ այլ մանրամասնութիւններն ալ։

Եւ յետոյ, ընտանիքներ, անհատներ կան որոց կեանքն աւելի կամ նուազ հասարակութեան աչքին առջեւ է, և եթէ այս ընտանիքներ ազգօգուտ անդամներ ալ արտադրած են, որք իրենց հարստութեամբ, իրենց խելքով կամ ճարտարութեամբ, և կամ գրական ու գիտական տաղանդով օգտակար եղած լինին հանրութեան, անշուշտ զանոնք ուրախացնող դէպքերուն ուրախակից կը լինի լրագիրն ալ, յայսմ թելադրուելով ո՛չ միայն անձնական բարեկամութեան զգացումէ, այլ և իբրեւ հանրութեան զգացմանց թարգման իւր ունեցած պաշտօնէն։

Ուրեմն, եթէ խտիր մը կը դրուի, այն խտիր շատ բնական է, ազնուապետական թեկնածութիւններ չենթադրեր անպատճառ, և ամենէն հանրավարական ([illegible]) լրագրութեանց մէջ իսկ ամեն օր ընդունուած և ի գործ դրուած խտիր մ'է, և այսպիսի խտրութեան մը դէմ բողոքելով ժողովրդականութիւն ձեւացնելու հնարքն ա՛յնքան թափանցիկ, ա՛յնքան խաբուսիկ է որ ընթերցողին ողջմտութիւնը մէ՛կ վայրկեան աւելի չի կրնար փորձի ենթարկել։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Ի Վինտաւ, որ գերմանական սահմանագլխին ամենէն մօտ նաւահանգիստն է, անցեալ շաբթուն շփոթութիւնք տեղի ունեցան՝ արմտեաց արտածման առթիւ։ Ժողովուրդն ուզեց դէմ դնել Վինտաւի գերման հիւպատոսին կողմէ գետնախնձորի բեռ մը Տանձիկ (Գերմանիա) առաքման։ Ամբոխն անկարգութեան ձեռնարկելով, Լիպաւէ եկած զօրքը բարեկարգութիւնը վերահաստատեց։

—Ռուս լրագիրք կը հրատարակեն հռչակաւոր վիպասան Թոլսթոյի մէկ երկար նամակն, որով հարկ անհրաժեշտ կը համարի որ ռուս ազգն անմիջապէս քննէ իմանալ ճշդիւ թէ ցորենի պաշարը զոր ունի Ռուսիա՝ պիտի բաւէ՞ իւր սննդեան մինչեւ առաջիկայ հունձքն։ «Այս կէտ շատ երկբայելի կ'երեւի, և եթէ արտայայտուած երկիւղք հիմնաւոր են, ժամանակը շատ չանցած միջոցներ ձեռք առնուլ պէտք է՝ ճշմարիտ սովու և իւր աղէտալի աղետից առաջքն առնլու համար։»

—Ռուս լրագիրք ոմանք իրաւունք կուտան Թոլսթոյ կոմսի հետաքրքրութեան. բայց, կ'ըսեն, դժբախտաբար, անկարելի է ճիշտ տեղեկութիւն ըստանալ այս կենսական խնդրոյ վրայ. զի ագարակատերք և արմտեաց վաճառականք որք պաշարներ կը պահեն, մեծ շահ ունին կառավարութիւնն և հասարակութիւնը խաբելու իրենց մթերած արմտեաց քանակութեան վրայ։

—Պուլկար գաւառապետք Պուլկարիոյ գիւղերուն մէջ հաստատեալ հրեաները կը վանեն, և կը հարկադրեն քաղաքաց մէջ միայն բնակելու։ Պուլկարներուն այս կերպիւ Ռուսաց եւ Ռումանաց ընթացքին հետեւիլը շատ ցաւ կը պատճառէ հրեայ հասարակութեան։

—Ճափոն իւր նաւատորմին մէկ մասը կը ղրկէ Չինու ջուրերը, չինական ամբոխին օտարամերժ կատաղութեանց դէմ պաշտպանելու համար ճափոնցիներն որք անդ հաստատեալ են։

—Գերման իշխանութիւնք Թիլսիդէ արտաքսեցին ռուս դասատու մը, որոյ վրայ կասկած ունէին թէ լրտեսութիւն կ'ընէ։

—Կարոլ թագաւոր ուզեր է իւր խորհրդարանի բացման ճառին մէջ ակնարկել Ռումանիոյ առաջիկայ անդամակցութեան Երրեակ Դաշնակցութեան։ Նոր նախարարք այս հատուածը չեն ընդունիր, ուստի կը կարծուի թէ՝ հազիւ վերակազմուած նախարարութիւնը նորէն պառակտեալ լինելով՝ փոփոխմունք տեղի պիտի ունենան։

—Ռայխսթակի անդամոց մեծամասնութիւնն որոշեց ստիպողութիւն տալ «Սակարանի գործողութեանց կանոնաւորման» վերաբերեալ օրինական ծրագրին քննութեան։

—Անգլիքան եկեղեցւոյ կղերական մը, Տքթ. Ճէյմս-Բասքար-Բիրթթըրպըք, որ սուտ խոստումներով իւր ծուխերէն ընդ ամենայն 16,500 անգլ. ոսկւոյ գումար մը յորթած էր, քառամեայ բանտարկութեան եւ պատժական աշխատութեան դատապարտուեցաւ։

—Պելժիոյ թագաւորը Պառոնի տիտղոս եւ ազնուականութիւն տըւաւ քաղաքական տնտեսութեան երեւելի դասախօս եւ հեղինակ Պ. Էմիլ տը Լավելէյի։

—Քանատայի կառավարութիւնն որոշեց առաջիկայ տարւոյ մէջ դրամով օգնել իբր մէկ միլիոն Նորվեկներու, Դանիացիներու, Հոլանտացիներու եւ Գերմաններուն եւ այլ հիւսիսային ազգերու անհատից որպէս զի Քանատա գաղթեն։ Բայց Իռլանտացի չուզեր, եւ Հրեաները բացարձակ կը մերժէ։

—Պելկրատի երեք դրամատունք 6 % տոկոսով երկու միլիոն ֆր. փոխ կուտան Սերպիոյ ոստանին վարիչ մարմնոյն՝ Պելկրատ քաղաքին գեղեցկացման համար։

—Ամեն տարի ցուրտ եղանակին Փարիզի աղքատները շատ կը նեղուին իրենց սենեակներուն վարձը վճարելու, և անխնայ դուրս նետուելով, յետոյ թշուառութեան մէջ կ'իյնան։ Սովորութիւն է ամեն տարի այս ժամանակ դրամ հանգանակել այս անվճար վարձքերն հատուցանելով աղքատները մեծ հոգէ մը ազատելու համար։ Ռոչիլտեան տունն, իւր տարեկան սովորութեան համեմատ, այս անգամ եւս 100 հազար ֆր. նպաստ ղրկեց Փարիզի ամեն թաղերու աղքատաց՝ վարձերու վճարման համար։

—Լորտ Լիթթըն որոյ մահը ծանոյց երէկ հեռագիրն, էր որդի հռչակաւոր վիպասան Էտուարտ Լիթթըն Պուլվըրի, և 60 տարեկան։ Երիտասարդ հասակէն մտած էր դիւանագիտական ասպարէզն, յորում բարձրագոյն պաշտօնին հասած էր, Փարիզի դեսպանութեան։ 1876 էն մինչեւ 1880 Հնդկաստանի փոխարքայ եղաւ։ Իւր հօր պէս գրագէտ, այլ ո՛չ այնքան հանճարեղ, Օուէն Մերէտիթ անուան ներքեւ քերթուածներու հատորներ հրատարակած է։

—Գերման լրագիրք ոմանք կը գրեն թէ Ռուսիոյ ելմտական նախարարն, զգածուած լինելով ռուսական նոր փոխառութեան ահռելի անկումէն, որով Փարիզի դրամատանց հետ կնքեալ ելմտական այս կարեւոր գործողութիւն գրեթէ ամուլ մնացած է, որոշեր է Գերմանիոյ հետ հաշտ քաղաքականութիւն մը վերսկսիլ, և դարձեալ գերման սեղանաւորներու դիմել՝ Ռուսիոյ պետական գանձարանի գործողութեանց համար։ Այս առթիւ ուշադրութիւն կը գրաւէ Պերլինի ռուս դեսպանին երկար խորհրդակցութիւնը Բրուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պառոն ֆոն Մարշալի հետ։

—Ֆրանց Եոզէֆ կայսր Պատուիրակութեանց կրկին ժողովներն ընդունելով սպասուած պաշտօնական յայտարարութիւններն ըսելէն զատ, 120 պատուիրակաց գրեթէ 80ին հետ զատ զատ ալ խօսեցաւ՝ անձնիւրն ո՛ր ազգին, ո՛ր նահանգին ներկայացուցիչն է՝ անոր համեմատ օրուան խնդիրներու ակնարկելով, ամենուն խնդիրքն ու դիտողութիւնները լսելով, և ի փոխարէն խորհուրդներ տալով կամ խոստումներ ընելով, և մեծ փորձառութիւն ցուցնելով պետական գործոց, և զամենքը սիրաշահելով իւր հայրական բարեսրտութեամբ ու դոռոզութենէ զերծ բարեհամբոյր բնաւորութեամբ։ Արտաքին գործք, երկաթուղւոյ սակք (թարիֆա), առեւտրական դաշնագիրք, խորհրդարանական գործավարութիւնք, բանակ, նաւատորմ, երկրագործութիւն, ելմտացոյց, անհանդարտ Երիտասարդ-Չեխք, և խեղճ հրեայ ժողովուրդն Կալիցիոյ՝ այս և այսպիսի ամեն խնդրոց վրայ գրեթէ անձնիւր պատուիրակի հետ մասնաւոր խօսակցութիւններ ունեցաւ ընդունելութեան մեծ դահլիճին մէջ։ Արդէն, շաբաթն երկիցս, Ֆրանց Եոզէֆ կայսր պարզ հագուած, և միայն մէկ պատուանշան կախած, և քովն ո՛չ զօք ունենալով, կ'ընդունի իւր հպատակներէն ո՛վ ոք իրեն ըսելիք բան մ'ունենայ։ Շատ խնդիրքներ այսպէս լսած, շատ զրկանքներու տեղեկացած, և անմիջական տնօրինութիւններ ըրած է։

—Փարիզի Ռոչիլտեան տունն 100ին 74ի գնով Քրէտի Ֆոնսիէէն գնեց 125 միլիոն ֆրանքի արժեթուղթ ռուսական վերջին փոխառութենէն, թեթեւցնելու համար ֆրանսական այդ առաջնակարգ դրամատան ծանր բեռը։ Ռոչիլտք այսու զոհողութիւն մ'ըրած կը համարին ի սէր բարօրութեան ֆրանսական հրապարակի, թէեւ հանման գնէն քանի մը ֆր. պակաս գնով կ'ըստանձնեն ռուսական վերջին փոխառութեան մէկ չորրորդ մասն, այսու զգալի ընելով թէ իրենց աջակցութիւն ո՛րչափ կարեւոր էր Ռուսիոյ։ Բայց այս մասնակի տնօրինութիւն անբաւական կը համարուի սեղանաւորական տագնապը փարատելու, թէև վերջին օրերս գինները քիչ մը կը բռնուին, և բարձրացման կը միտին։ Ռուսական փոխառութենէն զատ հրապարակն ամենէն աւելի ակարացնողներն Արժանթինի, Փորթուկալի, Սպանիոյ և Եունաստանի արժեթուղթերն են, ամենքն ալ կասկածելի, որով քիչ մը երկիւղ տիրելուն պէս, ամենքն ալ ի հրապարակ կը նետուին։

—Ուրիշ պատճառ մը որով տագնապած էր ու դեռ կ'երեւի թէ պիտի տագնապի Փարիզի հրապարակը՝ սա է թէ ֆրանսական սեղանաւորական մեծ հաստատութիւնք չափէն աւելի արժեթուղթ ունին իրենց ձեռքն։ Հրատարակեալ հաշուեկշիռներէն կ'երեւի թէ Ֆրանսայի վաճառականութեան և արհեստագործութեան զարգացման նպաստելու նպատակ ունեցող Սոսիէթէ Ժէնէրալ՝ 120 միլիոն ֆր.ի դրամագլխոյ՝ 151 միլիոն ֆր.ի չափ թուղթ ունի իւր գզրոցին մէջ, Նոր Քոնթուար տ'էսքոնթն ալ 80 միլիոն ֆր.ի դրամագլխոյն դէմ 125 միլիոն ֆր.ի թուղթ ունի։ Իտալիոյ 245 ½ միլիոն ֆր.ի հանրային պարտուց գրեթէ ամբողջը Ֆրանսայի կողմէ ստորագրուած է, որ իւր ձեռք 218 միլիոն ֆր.ի իտալեան արժեթուղթ ունի։

—Ի Փարիզ, Շըվալիէ անուն փոքրիկ ամսականաւոր մը իւր 38 տարեկան կինն 500 ֆր.ի ծախած էր մարդու մը, որոյ բանեցուցած երգեցիկ սրճարանին տեսչուհին էր կինն, և մարդը կ'ուզէր որ կինն այս գործին միայն պարապի։ Պաշտօնական թուղթի վրայ այս առեւտուրը նշանակած էին, այրն ամեն իրաւունք հրաժարելով, և Շըվալիէ 500 ֆր.ի պարտամուրհակ մ'ընդունած էր՝ հոկտ. 15ին վճարելի։ Պայմանաժամը կուգայ եւ չի վճարուիր։ Շըվալիէ կը բողոքէ։ Դատարանը չեղեալ կը հռչակէ այս տուրեւառ, յայտարարելով թէ հանրային բարոյականի հակառակ սակարկութիւնք և պայմանադրութիւնք անվաւեր են։ Ուրեմն, Շըվալիէ թէ՛ կինը վրայ կուտայ, (մինչեւ այժմ), թէ 500 ֆր.ը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԳՈՀՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Այս աւուր Թարիք յիշելէ յետոյ Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հօր կոնդակն, որ կարդացուեցաւ այս կիրակի օր մայրաքաղաքիս եկեղեցեաց մէջ և Թուրքիոյ բոլոր առաջնորդական վիճակներուն եւս ղրկուեցաւ եկեղեցեաց մէջ կարդացուելու համար, կ'ըսէ թէ Ն. Սրբազնութեան այդ կոնդակաւ տուած հաւատարմական խրատներն ու յորդորները Վեհ. Սուլթանի բարձր գոհունակութեան արժանացած են, և Ն. Կ. Վեհափառութիւն իւր գոհունակութիւնն յայտնել և մեծարանքներն ընծայել տուած է Հայոց Պատրիարքին։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Քաղաքական ժողովն ի նիստ գումարեցաւ երէկ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ, ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի։

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը հրաժարած ըլլալով, ժողովը նկատողութեան առաւ նորա անձնուէր ծառայութիւններն յօգուտ նոյն բարենպատակ հաստատութեան և մերժելով այդ հրաժարականը, յանձնեց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր հրաւիրել Հոգաբարձութիւնն ստանձնելու իրենց ազգասիրական պաշտօնը։ Ժողովը մերժեց նաեւ նոյն Հոգաբարձութեան նորընտիր անդամոց հրաժարականները։

Բերայի թաղական խորհուրդն հաւաքաբար իւր հրաժարականը մատուցած և խնդրած էր որ իւր յաջորդին ընտրութեանը համար կարեւորն տնօրինուի ընդ փոյթ։ Թաղական խորհրդոյ դիւանն եւս ժողովոյ ներկայանալով կրկնեց թաղական խորհրդոյ դրութեան պարունակութիւնը։

Ժողովն՝ նոյն թաղական խորհրդոյ պաշտօնին շարունակութիւնը օգտակար և կարեւոր համարելով թաղին, մերժեց հրաժարականն և հրաւիրեց թաղական խորհուրդը վերստանձնելու իւր պաշտօնը, սակայն նա անդրդուելի մնալով իւր հրաժարման վրայ, պնդեց որ իւր յաջորդին ընտրութիւնն որոշուի։ Ժողովը նկատելով որ Բերայի թաղը վերջին հրդեհէն ի վեր բացառիկ կացութիւն մը ստացած և այս պատճառաւ ժամանակին Ազգ. Վարչութիւնը թաղային մատակարարութեան համար մասնաւոր դրութիւն մը սահմանած և այդ դրութեան գործադրութեամբ կարեւոր արդիւնքներ ձեռք բերուած են և նկատելով որ Բերայի թաղը տակաւին իւր զանազան հրկիզեալ շէնքերու կառուցման, իւր հաստատութեանց մատակարարութեան ու բարգաւաճման, եկեղեցեաց կանոնաւոր տնտեսութեան և փոխառութեանց հատուցման համար կը կարօտի դեռ մասնաւոր խնամոց, հարկ դատեց նախապէս նոյն իսկ Բերայի թաղին մէջ գտնուող պատուաւոր թաղեցւոց կարծիքն ստանալ և յետ այնորիկ պարտուպատշաճ որոշումը տալ այս խնդրոյ մասին։ Հետեւաբար որոշեց յանձնարարել թաղին եկեղեցւոյ Գեր. քարոզչին ի խորհրդակցութիւն հրաւիրել գլխաւոր թաղեցիներն և այս մասին անոնց կարծիքն եւս ստանալով յայտագրել, որպէս զի յետ այնորիկ տնօրինուի պարտուպատշաճը։

Ժողովն՝ Վսեմ. Ատենապետ պէյին յանձնեց ներկայ գտնուիլ սոյն խորհրդակցութեանց։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն իւր մասնաւոր տնօրինութեանց տեղեկագիրը ներկայեց ժողովին, որ հաճութեամբ ընդունեց։

Կտակաց Հոգաբարձութեան առաջարկութեանը վրայ՝ որոշուեցաւ պաշտօնական յայտարարութեամբ մը հրաւէր կարդալ բարեպաշտ ժողովրդեան հետեւիլ նախնեաց օրինակին եւ բարեգործական նուիրատուութեամբք, մանաւանդ վաքֆներ հաստատելով նպաստել ազգային կրօնական եւ բարենպատակ հաստատութեանց զարգացման և պայծառութեան։

Ժողովն զբաղեցաւ նաեւ յարաբերական խնդիրներով։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կայս. Պալատան պաշտօնեաներէն Ճեմալ պէյ երէկ առաւօտ Ազգ. Պատրիարքարան եկաւ և յանուն առաջին քարտուղար Վսեմ. Սիւրէյա փաշայի, տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր հետ։

Տնտեսական Խորհուրդն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ, ատենապետութեամբ Մեծ. Եղիազար էֆէնտի Մելիքեանի և ի միջի այլոց զբաղեցաւ մայրաքաղաքիս եկեղեցեաց հաշուական ու կտակային խնդիրներով և որոշեց յաջորդ նստին զբաղիլ Կեդրոնական Սնտուկի ելմտացոյցին պատրաստութեամբ։ Յաջորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ չորեքշաբթի ի Պատրիարքարան։

Պատրիարքարանի շէնքին վերաշինութեան յանձնաժողովն երէկ ի նիստ հրաւիրուած ըլլալով ի Ղալաթիա, մէկ քանի անդամք միայն ներկայացած էին և Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն եւս տակաւին Ղալաթիոյ խորհրդարանը եկած չըլլալով, նիստն ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ։

ԳԵՐ. ԱՌԱՋՆՈՐԴՆ ԵԳԻՊՏՈՍԻ

Գահիրէէ կը գրեն մեզ Նոյեմբեր 5/17 թուականաւ.

Հոկտեմբեր 27 ի կիրակէ օրը քաղաքիս եկեղեցւոյն մէջ կարդացուեցաւ պատրիարքական կոնդակն որ կը հաստատէ Տ. Գէորգ Ծ. վարդապետ Իւթիւճեանի պաշտօնն յառաջնորդութիւն Եգիպտոսի Հայոց։ Ն. Գերապատուութիւն այս առթիւ գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ ի ներկայութեան խուռն բազմութեան ժողովրդեան։

Առաջնորդ Ս. Հայրը պաշտօնական նամակ մը յղած է առ Գեր. նախորդն իւր, Տ. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան, ջերմ գոհունակութիւն յայտնելով նորա առաջնորդական բարւոք պաշտօնավարութեանն համար որով մեծապէս դիւրացուցած է գործելու ասպարէզն։ Նոյնպէս հաղորդած է այն բուռն սէրն և որդիական յարգանքը զոր Ն. Գերապատուութեան (Իզմիրլեան Սրբազանի) նկատմամբ կզգան Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ ազգայինք ու պաշտօնական մարմինները ի գլուխ որոց Տիգրան փաշա Ապրօ և Պօղոս փաշա Նուպար։

Նոյն վսեմութիւնք ինչպէս նաեւ այլ ականաւոր ազգայինք այցելած են Գեր. Իւթիւճեան Հօր որ փոխադարձ այցելութեան գնացած է ամենուն ալ, և այժմ զբաղած է առաջնորդարանի, վարժարանի և այլ գործերով։

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԳՈՐԾԵՐ

Մեր այս աւուր առաջին երեսին մէջ հրատարակած ենք Տփղիսէ նամակ մը, որ ինչ ինչ նոր ծանօթութիւններ ու բացատրութիւններ կուտայ Էջմիածնի վերջին ցաւալի դէպքերուն վրայ։ Մեր այս աւուր երրորդ երեսին մէջ ալ կը հրատարակենք այն կանոնագիրն որ՝ Պոլոժենիոյ հիման վրայ յօրինուած՝ և Ռուս կառավարութենէն ընդունուած ի կիրառութեան է յէջմիածին, կաթողիկոսական ընտրութեան գործողութեանց համար, և որոյ ներկայ պարագայից մէջ կարեւորութիւնը բացատրելու հարկ չկայ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Սուրիոյ Գանիթրէ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Նուրի էֆէնտի։

Քաղաքային բժշկական ժողովին անդամ անուանեցաւ հազարապետ Ֆաիզ պէյ, երկրորդ ուսուցիչ ընդհանուր ախտաբանութեան բժշկական վարժարանին, պահելով հանդերձ իւր այս պաշտօնը։

Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Պաղտատի Խանգին գաւառակին գայմագամ Թահիր էֆէնտիի։

Սալիսէի աստիճան՝ Պէնկազի գաւառին հաշուակալութեան քարտուղարներէն Էնվէր էֆէնտիի։

Րապիաի աստիճան՝ Ծովային գործոց նախարարութեան կեդրոնական հաշուակալութեան քարտուղարներէն Էտհէմ էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Սպարապետ Դրան ընդհանուր հաշուակալութեան առաջին ճիւղին նախագահ Միրլիվա Սաթէտտին փաշայի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ և Իմթիյազի արծաթ շքադրամ տրուեցաւ Մէտրէսէի Էտէպիյէ վարժարանին տնօրէն Ահմէտ Համտի պէյի։

Լիեաքաթի արծաթ շքադրամ՝ Հանրօգուտ շինութեանց ժողովին առաջին քարտուղար և Ճէրիտէի Պահրիյէի առաջին խմբագիր Համիտ Վէհպի պէյի։

ՕՍՄ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Օսմ. պատուիրակութիւնն ի Լիվատիա Ռուսիոյ կայսեր ու կայսրուհւոյն ներկայացած պահուն, նոցին վեհափառութեանց մատուցեր է Վեհ. Սուլթանի կողմէ եղած թանկագին նուէրներ։ Կայսրն ու կայսրուհին շնորհակալութիւն յայտներ են։

Կայս. Իզզէտտին շոգենաւն, յորում կը գտնուի օսմ. պատուիրակութիւնն, այսօր Կ. Պոլիս կը սպասուի։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, Բարձր. Սպարապետն և Թնդանօթարանի Վսեմ. վերատեսուչն երէկ կայս. պալատ գընացին եւ ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

Ի Բ. ԴՌՈՒՆ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր երէկի նստին մէջ նկատողութեան առաւ այն տեղեկագիրն, զոր պատրաստած էր կայս. կառավարութեան ու Ռումէլիի երկաթուղեաց ընկերութեան միջեւ եղած հաշուական խնդրոց քննութեան համար կարգեալ յանձնաժողովն, սակայն որեւէ որոշում չըրուեցաւ։

Նախարարաց Խորհուրդն ուրիշ կարեւոր խնդրոց համար իւր տուած որոշումները տեղեկագրով մը մատոյց Վեհ. Սուլթանին։

Նախարարաց Խորհուրդն զբաղեցաւ նաեւ այն համաձայնութեան գրովն, որ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան եւ Մուտանիա-Պրուսա երկաթուղւոյն արտօնատէր Պ. Նակէլմաքէրսի միջեւ կնքուած էր Զմիւռնիա-Գասապայի երկաթուղին այս վերջնոյն յանձնելու համար։

ԻՄԹԻԱԶԻ ՇՔԱԴՐԱՄ

Վեհ. Սուլթանն Իմթիյազ պատուանշանի ոսկի եւ արծաթ շքադրամները շնորհած է կայս. պալատան թարգմանիչներէն Հագոբ պէյի։

ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Բանտերու և բանտարկելոց վիճակը քննելու համար կարգեալ յանձնաժողովն իւր պաշտօնն աւարտած ըլլալով, պատրաստած տեղեկագիրը Նախարարաց Խորհրդին կողմէ քննուելէ յետոյ մատուցուեր է Վեհ. Սուլթանին։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ցունաց Տ. Նէօֆիտոս Ս. Պատրիարքն երէկ այցելութիւն տուաւ Քաղաքապետ Րըզվան փաշայի։ Ն. Ամենապատուութիւն նախընթաց օր Բուզկունճուք երթալով փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Հրէից Բարունապետ Տեղապահին։

ՏԱՄՐՈՆԿ ԻՇԽԱՆ

Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Ճէվատ փաշա երէկ իւր ապարանքին մէջ ի Նշան Թաշ հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Սիամի թագաւորին եղբայր Տամրոնկ իշխանին, նոյն թագաւորին որդւոյն ու հետեւորդացը։ Ներկայ էին նաեւ Արտաքին գործոց Վսեմ. նախարարը, եպարքոսական խորհրդական Թէվֆիք պէյ, կայս. Թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշա, Շէֆիք պէյ եւ կայս. մասնաւոր Արկեղ թարգմաններէն Հագոբ պէյ ու Շէֆիք պէյ։ Սիամցի հիւրերն իրենց եղած այս ընդունելութեանց համար շնորհակալութիւն յայտնեցին Ն. բարձրութեան և մեկնեցան։

* *

Սիամցի հիւրերն ընկերակցութեամբ կայս. Թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշայի ու Շէֆիք պէյի, երէկ այցելեցին Բանկալթիի զինուորական վարժարանն, ուր ընդունուեցան արժանավայել պատիւներով։ Զինուորական վարժարանաց ընդհանուր վերատեսուչ և Թնդանօթարանի վերատեսուչ Զէքի փաշա, որ վարժարանը կը գտնուէր, հարկ եղած մեծարանքներն ըրաւ հիւրերուն և սուրճերով ու օշարակներով պատուասիրել տուաւ։ Իշխանք այցելեցին վարժարանի ամեն մասն և ներկայ գտնուելով աշակերտաց կողմէ կատարուած մարզանքներուն, վարժարանի կանոնաւոր ընթացքին համար գոհունակութիւն յայտնեցին առ Զէքի փաշա։

* *

Տամրոնկ իշխանն ու իւր հետեւորդք այսօր Պիրէօն պիտի ուղեւորին կայս. Թալիա շոգենաւով, որ իշխանաց տրամադրութեանը ներքեւ դրուած է։ Կայս. Թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշա ու կայս. պալատան պաշտօնեայ մը մինչեւ Պիրէօն պիտի ուղեկցին Սիամցի հիւրերուն։

ԿՐԵՏԷ

Կրէտէէն կը գրեն առ Թարիք թէ կղզւոյն ամեն կողմը կատարեալ անդորրութիւն ու ապահովութիւն կը տիրէ, թէ ժողովուրդն իւր անձնական գործերով կզբաղի եւ թէ հանրօգուտ շինութիւններու ձեռնարկըւած է։

ՓՐՈՖ. ԲՈՋՋԻ

Փարիզի նշանաւոր բժիշկներէն Տոքթ. Բոջջի, կնախտաբուժական ուսուցիչ Փարիզի բժշկական համալսարանին, որ հնախօսական ուղեւորութիւն մը կը կատարէ յարեւելս, այս պահուս մայրաքաղաքս կը գտնուի։ Երէկ, Բերայի ֆրանսական հիւանդանոցին մէջ բժշկական գործողութիւն մը կատարեց և ուրբաթ օր բանախօսութիւն մը պիտի ընէ կայս. բժշկական ընկերութեան մէջ։

Վաղուան թուով կենսագրական ծանօթութիւններ պիտի հրատարակենք այս նշանաւոր գիտնականին վըրայ։

ՏԷՐՔՕՍԵԱՆ ՋՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Յետ երկար քննութեանց, Տէրքօսի ջուրի ընկերութիւնը որոշեր է Կ. Պոլիս բերել Տէրքոսէն 35 քիլոմեթր հեռի գտնուող Քանտերէ լճի ջուրը։ Ջրանցներու շինութեան համար 10 միլիոն ֆրանքի ծախս հաշուած է, զոր պիտի վճարեն բաժնետերք։

Հարկ եղած խողովակներն ապսպրըւած են արդէն եւ քիչ ատենէն կը հասնին։ Կ'ըսուի թէ Տէրքոս պիտի թողուի և ամեն բան պիտի փոխադրուի ի Քանտերէ, որուն ջուրը ընդհանրապէս նկատուած է իբր լաւագոյնն այն ջուրերուն որք Թաքսիմի ջուր անունը կը կրեն։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼ ԽԱՂԵՐ

Կրթական Նախարարութիւնը նկատելով որ վերջերս տրուած որոշման մը համաձայն, թատերական այն խաղերն, որք նախապէս արտօնուած են, վերստին պիտի քննուին, հրահանգ ուղղած է որոց որ անկ է չարտօնել այն խաղերու ներկայացումն, որք Մէարիֆի քննիչ ժողովին կողմէ վաւերացած չեն։

—[illegible] իշխանութիւնն հրահանգ տուած է որ թատերական ու այլ խաղեր հանրային բարոյականը բարւոքելու ծառայեն և դերասանք ու դերասանուհիք անվայել ընթացից մէջ չգտնուին։

ԵԷՐԼԻ ՔԷՕՅԻ ՇԱՔԱՐԱՆԸ

Ֆրանսացի դրամատերց խմբակ մը որ իւր տրամադրութեան տակ ունի ութը միլիոն ֆրանք, պայմանագիր մը կնքած է կայս. կառավարութեան հետ Եէրլի քէօյի Չիֆթլիք կոչուած տեղը շաքարի և ալիւրի մեծ գործարան մը հաստատելու համար։ Միեւնոյն ժամանակ Եէրլիքէօյի մէջ մսավաճառներու համար [illegible] պիտի պարարին։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սուրիայէն 12 Նոյեմբեր Թուականաւ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ վերջին 24 ժամուն, Դամասկոսի մէջ Հնտախտի ո՛չ դէպք պատահած է և ոչ ալ մահ։

Հալէպէն եկած Նոյեմբեր 11 Թըւականաւ հեռագրոյ մը նայելով, Մաարա ու Ճիսրը Շուղուր գաւառակաց մէջ մաքրանոցներ հաստատուեր են Դամասկոսէ գալիք ուղեւորներու համար և Թամէ ու Սանճաք կողմերն ալ չղթայի ներքեւ առնուած են։

Հոմէյսէն 10 Նոյեմբեր Թուականաւ եկած հեռագիր մը ալ կը ծանուցանէ թէ վերջին շաբթուն այդ քաղաքին մէջ հնտախտի դէպք չէ պատահած, բայց Լաձիքէի մէջ՝ 16, Րիմաի մէջ՝ 10 եւ Ջէպլէի մէջ՝ 3 մահեր պատահեր են հնտախտէ։

Ոստիկանութեան Վսեմ. Նախարարը տեղեկանալով որ Գարաքէօյի կամուրջին Գատըգիւղի շոգենաւներուն յատուկ մասին վրայ գտնուած սրճարաններէ միոյն ինչպէս նաեւ Պոլսոյ Տիվան եօլու Թաղը գտնուած սրճարանի մը մէջ դրամով թըղթի ու այլ խաղեր կը խաղացուին, հարկ եղած հրամանները տուած է արգիլելու համար։

—Իրաւագիտական վարժարանի քննութեանց հսկելու պաշտօնը յանձնուած է Վճռաբեկ ատենին առաջին ընդհանուր դատախազ Լէվլիպ էֆէնտիի։

—Երէկ ժամ 3ին Աքսարայէ մեկնող Թրամուէյի կառք մը ճամբէն ելլելով, կառապանը ձիերը չկրցաւ զսպել եւ կառքը մօտակայ փուռի մը դրան մէջ մտաւ։

—Արսլան անուն 27 տարեկան գաղթական մը, որ ի Գատըգիւղ վերմակագործի մը քով կ'աշխատէր, նախընթաց գիշեր յանկարծամահ եղաւ։

Առջի գիշերն ալ Մէհմէտ անուն մարդ մը, որ ի Րումէլի Հիսար տուն մը հիւր գնացած էր, յանկարծամահ եղաւ։

—Վոսփորի փարոսը կատարելապէս նորոգուած ըլլալով նաւարանին մէջ, դըրուած է այն կամրջակին տեղ որ մինչեւ ցարդ նոյն պաշտօնը կը կատարէր Վոսփորի բերնին մօտ և որ նոյնպէս պիտի նորոգուի։

—Զինուորական վեց բժիշկներ և 132 սնտուկ դեղեր ղրկուած են ի Դամասկոս։

—Հոկտեմբեր 30 Թուականաւ կը գըրեն Տիարպէքիրէն թէ մէկ քանի օր անձրեւ տեղալով, Տիգրիս գետը յորդեր ու եզերքը գտնուած պարտէզներն աւերեր է։ Նոյն պահուն տուն մը ևս փլչելով, այր եւ կին ու երկու տղաքներ փլատակաց ներքեւ մնացեր են։

—Նշանաւոր երկրաչափ մը քննելով արքունի Նաւարանի ու Թնդանօթարանի գործարանները, տեղեկագիր մը պիտի տայ ձեռնհաս իշխանութեան, որպէս զի այդ գործարանք գիտական ներկայ յառաջդիմութեանց համապատասխանող վիճակի մը մէջ դրուին։

— Առեւտրական Սենեկի անդամներէն Նիքօլաքի Հաճօբուլօ էֆէնտի կեդրոնական բանտին մէջ գտնուող կալանաւորաց նուիրած է քառասուն հատ չափիկ, Թաշկինակ և այլն։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Դեսպանական առաջին երեկոյթն որ տեղի ունեցաւ երեկ գիշեր ի Նոր Թատրոն, փայլուն յաջողութիւն մը ունեցաւ։ Ընտրեալ բազմութիւն մը, յորս կը նշմարուէին ֆրանսական, գերմանական և սպանիական դեսպանք և այլ բարձր անձնաւորութիւնք ու առաջնակարգ ընտանիքներ, գրաւած էր օթեակներն ու սրահը։ Քարմէնի ներկայացումը մոռցնել տուաւ այն աննպաստ տըպաւորութիւն զոր Ֆաուսթ թողած էր առաջին անգամ։ Օր. Վիոլէ, որ երբեմն Միքայէլայի դերը կը կատարէր, ոչ նուազ յաջողութեամբ կատարեց Քարմէնի դըժուարին դերը։ Բաւական վարձութիւն ստացած էին Օր. Վիլրօզ, և խումբին թէնօրն ու պասսօն, առաջին երեկոյթի սարսափն անցած ըլլալով։

Այս գիշեր առաջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայացուի

ՄԻՍ ԷԼԷԹ

(MISS HELYETT)

որ Բարիզու մէջ վերջին ժամանակներս ամենէն աւելի յաջողութիւն գտած օբէրէթն է եւ այս օրերս 425րդ ներկայացման կ'արժանանայ։ Այս սիրուն թատերախաղի հեղինակն է Մաքսիմ Պուշըրօն. երաժշտութիւն Օտրանի։ Միս Հէլէթի դերը պիտի կատարէ Օր. Տէշան, Բերացւոց ծանօթ համակրելի դերասանուհին որուն համար ըսուեցաւ թէ Լա Ֆամ ա Բաբա ներկայացման մէջ կը հաւասարի Ժիւտիքին։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՎԻԵՆՆԱ, 25.— Աւստրիան պատուիրակութեան մէջ իշխան Վինտիշկրեէցի կարդացած տեղեկագիրը մեծապէս կը հաստատէ կոմս Քալնօքիի պայծառ յայտարարութիւններն ի մասին արեւելեան քաղաքականութեան Աւստրիոյ-Հունգարիոյ, որք իր կատարեալ անշահախնդրութեան նկատմամբ ամեն կասկած կը վանեն։ Տեղեկագիրը կատարելապէս համամիտ կը գտնուի նախարարին կողմէ իմաստութեան և անձնուիրութեամբ լի գործունէութեան համար եղած գովեստներուն. գոհունակութիւն կը յայտնէ Աւստրիոյ բարեկամական յարաբերութեանց մասին Թուրքիոյ հետ։

—Փեթերսպուրկէ կը ծանուցուի թէ Ցարը սովելոց նպաստամատոյց կեդրոնական մասնախմբին տրամադրութեան տակ դրած է 50 միլիոն րուպլ կայս. եկամըտից գումարէն։

ՓԱՐԻԶ, 25 Նոյեմբ. Էքսի արքեպիսկոպոս Տ. Կուէթ-Սուլար վերաքննիչ ատեանին առջեւ ելաւ կրօնական գործոց նախարար Պ. Ֆալիէռի ի պատասխան ուղղած հականախարարական նամակին, հետեւանօք ի մասին Հռոմի ուխտագնացութեանց։ Արքեպիսկոպոսն ըսաւ թէ նախատել չէ ուզած նախարարը, այլ պարտքը կատարած է առ եկեղեցին որ ոչ մէկ կառավարութիւն չի քննադատեր։ Ընդհանուր դատախազն յայտարարեց թէ՝ չէ թէ կրօնաւորն այլ խռովայոյզ քաղաքացին է որ ի դատ կը կոչէ։ Փաստաբանը խնդրեց ազատ արձակել արքեպիսկոպոսն որ նոր ֆրանսական դրօշը պարզած էր յիշեալ նամակաւը։ Դատարանը 3000 ֆրանքի տուգանաց դատապարտեց Կուէթ-Սուլար արքեպիսկոպոսը։

—Երեսփ. ժողովոյ մասնախումբը նըպաստաւոր կարծիք յայտնեց Պ. Լաֆարկի ընտրութեան վաւերացման մասին։

ՊԵՐԼԻՆ, 25.—Ի պատիւ Պ. Կիրսի Քափրիվի նախարարապետին կողմէ տըրուած հացկերոյթին ներկայ էին ռուս դեսպանն և իր խորհրդականն, Բրուսիոյ արտաքին գործոց նախարարն եւ իր խորհրդականն եւ քանի մը զօրավարք։

—Պիզմարք յայտնեց պատգամաւորութեան մը թէ ծեր և տկար կը զգայ ինքզինք։ Եթէ Րայխսթակ երթայ, քաղաքացւոց պարտականութիւն մը միայն կատարած պիտի ըլլայ։ Իշխանութեան հասնիլ միտքէն չանցըներ։

ԼՈՆՏՈՆ, 25.—Եգիպտոսի 1892ի ելմտացոյցն հաւանօրէն կէս միլիոն անգլիական հասոյթից յաւելուած մը պիտի ցուցնէ։

ՕԼՏԷՆՊՈՒՐԿ, 25.—Մեծ դքսական թատրոնը կէս գիշերուն այրեցաւ. մարդու վնաս չկայ։

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 25.— Օրեկ կը ծանուցուի թէ կամուրջին վրայէն անցնող կառախումբ մը չեղելով՝ չորս վերջին վակոնք սառուցապատ գետն ինկան, 23 անձինք մեռան, 10՝ վիրաւորեցան ծանրապէս։

ՊՈՒՔՐԷՇ 25.—Ելմտական նախարարն յայտարարեց Երեսփ. ժողովոյ մէջ թէ սակարանի գործոց վրայ տուրք մը հաստատելն անդէպ է երբ Եւրոպիոյ բոլոր սակարանք քրքրեալ վիճակի մէջ կը գտնուին։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 14 Նոյեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	109 7/8
3 » Բարիզի »	22 95

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. [Միւզ. D. Սէրի]		18 23 1/2
Բերայի մէջ	»	18 31
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	18 31 1/2
Կէս օրին	»	18 32
Թաշխիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ		68 17
» » ժամ 3ին		69 07

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

փոխառութիւն	A. Սէրի	41 1/4
»	B. »	22 1/8
»	C. »	18 31 1/2

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	4 05
Քրէտի ժէնէրալ	» »	7 38
Պանք տը Գօնս	» »	4 32
Սօս. Շահմ. է վաքօփ	» »	4 15
Ռէժի	» »	14 31
Թրամուէյ	» »	575
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	58
Բաժնեթուղթ Լավրիոնի Գ. Կ.		122

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 27
Անգլիական ոսկի	»	110 15
Մարք [Գերմանական ոսկի]	»	106 30
Իմփէրիալ	»	90
Քրիմէց	»	51 12
Րուպլի Թղթադրամ	»	9 43
Մէճ. արծաթ [տարբ.]	»	107 08
Մանր արծաթ	»	102
Մէճիտիէ	»	98
Թաաֆիյէ	»	21 20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	7

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ԲԱՐԻԶ, 25 Նոյմ., ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 27
» » 4 1/2 %	104 25
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	17 25
» երկաթուղի	58
» Րէժիի բաժնեթուղթք	337 50
Պանք Օթօման	526 25
Սօսիէթէ ժէնէրալ	— —
Գրէտի Լիոնէ	775
Իտալական Ռանթ 5 %	87 75
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	405
Եգիպտական միացեալ	473 12
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	421 25
Օսմանիյէ (Օսմանեան քօնսօլիտէ)	318 12
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 25 1/2

ԼՈՆՏՈՆ, 25.— ժամ 5 վայր. 30 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	95 06
Օսմ. Սէրի Դ.	17
» » » Ա.	41 1/2
» » » Բ.	22 1/8
» » » Գ.	17
փոխառութիւն 1877	— —
Պանք Օթօման	10 93
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	93 5/8
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	87 3/4
Տօմանիալ (փոխառ. Ռուշիմ)	103 1/4
Ռուսական 1890	91 93
Այտընի երկաթուղի	21 1/8
Գասապայի երկաթուղի	15 1/2
փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 450

ՎԻԷՆՆԱ, 25.— ժամ 4 վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	26 30
» Րէժիի բաժնեթուղթք	152 25
փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	118 30
» փարիզի »	46 77

ՊԵՐԼԻՆ, 25.— ժամ 2 վայր. 30

փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 215
» փարիզի »	81 30
Րուպլի թղթադրամ	197 50
Օսմանեան երկաթուղի	55 60
Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	16 90
Օսմ. Ռէժի	166

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 25 — ժ. 11 վ. 10 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 40
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ.	17 27
Օսմանեան երկաթուղի	— —
Օսմ. Րէժի	— —
Բրիօրիթէ Թիւրք	408 75
Օսմ. Մաքս. արժեթուղթ	425
Պանք Օթօման	529 37

ԿԱՆՈՆՔ Ի ՀՐԱՀԱՆԳՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՍՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Յաղագս անձանց մասնակցողաց յընտրութեան Մայրագոյն Պատր. Կաթուղիկոսի

Յօդ. 1.—Ի վերայ հիման Ը. 13 բարձրագոյն հաստատեալ կարգադրութեան ի 11 մարտի 1836 ամի յաղագս կառավարութեան գործոց Հայաստանեաց եկեղեցւոյ ի Ռուսաստան, ընտրութիւն Մայրագոյն Պատրիարք Կաթուղիկոսին լինի ընդ ձեռն պատգամաւորաց առաքելոց յիւրաքանչիւր վիճակաց երկու երկու, այսինքն հոգեւորական եւ աշխարհական. Եկեղեցական պատգամաւորն պարտի լինել կամ ինքն թեմակալ առաջնորդն կամ նա՝ որ նշանակեսցէ յեկեղեցականաց. իսկ աշխարհական պատգամաւորն ընտրի յամենայն պատուաւորաց Հայոց, և յայլոց յարգելի աշխարհական անդամոց Լուսաւորչական Հայոց եկեղեցւոյ, որոց են իրաւունք ընտրութեան ըստ վաղեմի ծիսի այսր եկեղեցւոյ։

Յօդ. 2.—Այսոքիկ ընտրեալ պատգամաւորք եթէ չկարասցեն ներկայանալ անձամբ ի վանս Էջմիածնի ցնախանշանակեալ ժամանակն, վասն ընտրութեան Պատրիարքի, ունին իրաւունս գրաւոր յայտնել զգատողութիւն իւրեանց հասուցանելով զայնս ի Սինոդն Էջմիածնի։

Յօդ. 3.—Բաց ի պատգամաւորաց մասնակցին ընտրութեան Պատրիարքի, ամենայն անդամք Լուսաւորչական Հայոց Սինոդի Էջմիածնի և եօթն յերիցագոյն եպիսկոպոսաց, որք յայնժամ գտանիցին յԷջմիածին. իսկ ի դէպս պակասութեան եպիսկոպոսաց, այս թիւ լրացուցանի յերիցագոյն վարդապետաց տեղւոյն։

Յօդ. 4.—Պրոկուրորն Սինոդի Էջմիածնի պարտ է առաջիկայ գտանել ի ժամ ընտրութեան Մայրագոյն Պատրիարքին Էջմիածնի յաղագս պահպանելոյ զկարգն և բացատրելոյ զկանոնս ընտրութեան ի դէպս ծագելոյ որ և իցէ երկբայութեանց ըստ այսմ առարկայի, (կարգադրութիւն յաղագս Հայաստանեաց եկեղեցւոյ յօդ. 46)։

Ծանօթութիւն. Ի դէպս երկբայութեանց եթէ այնոքիկ առնուցուն զկերպարան անհամաձայնութեան ըստ կարգին եւ բարեկարգութեան, որ պարտի լինել ի ժամ ընտրութեան, յայնժամ իրաւունք են աւագագոյն անդամոց (կատարողի պաշտաման Կաթուղիկոսի), յետաձգել զժողովն ցվաղիւն, ի ձեռն առնլով զմիջոցս առ ի համաձայնութիւն ածելոյ զծագեալ երկբայութիւնսն։

Յօդ. 5.—Ընտրութիւնն լինի յԷջմիածին ի Մայր եկեղեցւոջ Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին, ճիշդ պահպանութեամբ ծիսից սահմանելոց ի Լուսաւորչական եկեղեցւոյն Հայոց, որք պարունակին ի յետագայս։

ԳԼՈՒԽ Բ.

Յաղագս Նախընթաց կանոնաց, որք պարտին կատարիլ Նախ քան զընտրութիւն։

Յօդ. 6.— Ի գալ հասանել իւրաքանչիւր Թեմական առաջնորդի, Տեղակալ Ատենապետի Լուսաւորչական Հայոց Սինոդի Էջմիածնի, աւագագոյն եպիսկոպոսն Տաճարին Էջմիածնի առաքէ ընդ առաջ նմա զմի եպիսկոպոս եւ զերկուս վարդապետս, որք զկնի ողջունելոյ զնա ըստ պատշաճի, յուղարկաւորեն զնա ի նշանակեալ նմա տեղի, վասն բնակութեան. իսկ աշխարհական պատգամաւորացն ընդ առաջ ելանէ ի Ղազարապատէն հիւրընկալն Աթոռոյս, զորս և զետեղէ ի նշանակեալ վասն նոցա օթեւանս ի նմին իսկ Ղազարապատի. հիւրընկալն Աթոռոյս մուծանէ ի պատրաստեալ վասն այսորիկ առարկայի ի մատեան զանուանս ամենից եկեալ պատգամաւորաց նշանակելով օր գալստեան իւրաքանչիւրոց։

Յօդ. 7. Ի գալ հասանել ամենայն պատգամաւորացն հոգեւորականաց և աշխարհականաց և յետ ստանալոյ պատասխանագրութեանց, հասուցելոց ի Սինոդ և առաջադրութեան Տեառն գըլխաւոր կառավարչապետին քաղաքական մասին Կովկասու, վասն բացման ժողովոյն, նոյն իսկ հոգեւորական անձն առաջարկէ ի Սինոդոսն զցուցակ եկեալ պատգամաւորացն, որ ի նոյն ժամու նըշանակէ զօր ընտրութեան Պատրիարք-Կաթուղիկոսի և արարեալ ըստ այսմ առարկայի զօրագրութիւն, զքաղուածն յայնմանէ մատուցանէ Տեղակալի Ատենապետի Սինոդոսին վասն կախեալն ի նմանէ տնօրէնութեան ի մասին կատարելոյ զպարագանգործութիւնս, որք պարտին լինել այսու եղանակաւ։

Յօդ. 8. Վասն վարելոյ զգործնական գրագրութիւնս ժողովոյն, Լուսաւորչական Սինոդոսն Էջմիածնի նշանակէ զատենադպիր եւ զերկուս օգնականս նորա։

ԳԼՈՒԽ Գ.

Յաղագս մանրամասնութեանց ընտրութեան չորից երիցագոյն կանդիդատաց եւ վասն քուէարկելոյ ի նոցունց զերկուս կանդիդատս ի պաշտօն ծայրագոյն Պատրիարքի։

Յօդ. 9. Ի վերայ յիշեալ գրասեղանի նախ քան զընտրութիւն երիցագոյն կանդիդատաց ի տաճարին Էջմիածնի առաջի սեղանոյն Իջման Որդւոյն Միածնի պարտի լինել գրասեղան, ծածկեալ կարմիր չուխայիւ, վասն առաջիկայ պատգամաւորաց և նշանակեալ թուոյ հոգեւորականացն ի միաբանութենէ վանիցն Էջմիածնի, եւ այլ առանձին գրասեղան վասն Պրոկուրորի Սինոդոսին Էջմիածնի։

Յօդ. 10. Ի վերայ յիշեալ գրասեղանի պարտին լինել Խաչ եւ Աւետարան, ըստ երկուց կողմանց այնոցիկ, երկու մոմակալ արծաթի վառեալ մոմովք։ Բաց յայնմանէ. 1. տպագրեալ կարգադրութիւն յաղագս կառավարութեան գործոց Լուսաւորչեան Հայոց եկեղեցւոյ ի Ռուսաստան եւ կանոնք վասն ընտրութեան ծայրագոյն Կաթուղիկոսի. 2. Հինգ ցուցակ ընտրութեան չորեքինքն ըստ ձեւոյն որ ընդ N1. եւ մին ըստ ձեւոյն որ ընդ N2. եդեալք ընդ սմին. 3. յիշատակեալ ցուցակ բոլոր աշխարհական պատգամաւորաց ունելոց իրաւունս ընտրութեան ծայրագոյն կաթուղիկոսի ըստ վաղեմի ծիսի Լուսաւորչեան հայոց եկեղեցւոյ (յօդ. 37). 4. յիշատակեալ ցուցակ սահմանեալ թուոց հոգեւորականաց ի միաբանութենէ վանիցն Էջմիածնի և եկեալ պատգամաւորաց յընտրութիւն. 5. Գրաւոր գատողութիւնք պատգամաւորաց որք ո՛չ կարեն անձամբ ներկայ գտանիլ ի ժամ ընտրութեան. 6. Անուանական ցուցակ պատգամաւորաց, որք թէպէտ եւ պարտ էին ներկայ գտանիլ ի ժողովին, բայց ո՛չ եկեալ հասին անդանօր, եւ ոչ առաքեցին ի Սինոդոսն զգատողութիւնս իւրեանց եւ վերջապէս 7. Առաջադրութիւն գլխաւոր կառավարչապետի քաղաքական մասին Կովկասու յաղագս բացման ժողովոյն։

ԳԼՈՒԽ Դ.

Ի մասին կարգի պարապմանց ժողովոյն։

Ի նշանակեալ աւուր ընտրութեան ծայրագոյն Պատրիարք Կաթուղիկոսին պատգամաւորք ժողովին յիններորդում ժամու առաւօտու ի Կաթուղիկոսական վեհարանն, ուրանոր ցուցանէ նոցա ընդունելութիւն աւագագոյն եպիսկոպոսն տաճարին Էջմիածնի և միւս անդամք Սինոդոսի։ Յետ այսորիկ աւագագոյն եպիսկոպոսն հրաւիրէ զնոսա յեկեղեցի վասն լսելոյ զԱստուածային պատարագութիւն և զգոհացողական մաղթանս։ Եւ յաղագս երդմնեցուցանելոյ զաշխարհական պատգամաւորս առ ի պահպանութիւն կարգաց անկողմնասիրութեան ի գործ առաջիկայ։

Ծանօթութիւն. Հոգեւորականքն ոչ ածին յերդումն, այնու դիտաւորութեամբ զի պարտին նոքա ըստ պարտուց իւրեանց պահպանել զայնոսիկ կանոնս համաձայն սրբազան աստիճանի իւրեանց։

Յօդ. 12.—Ընթացք ի տաճարն՝ կատարի յետագոյ կարգաւ. յառաջոյ ընթանայ պաշտօնակատարն Պատրիարք Կաթուղիկոսի (Երիցագոյն անդամ Սինոդոսին) ապա պատգամաւորքն Պատրիարքաց Երուսաղիմայ, Սսոյ, Աղթամարայ և Կ. Պոլսոյ, զհետ նոցա երթան կարգաւ զոյգ զոյգ յաջմէ կողմանէ անդամք Սինոդոսին Էջմիածնի և եօթն երիցագոյն եպիսկոպոսունք տեղւոյն՝ ուղեկցեալ ի Պրոկուրորէ Սինոդոսին. իսկ յահեկէ թեմակալ եպիսկոպոսունք կամ պատգամաւորք նոցա կարգաւ նոյնպէս զոյգ զոյգ ըստ աւագութեան աստիճանի ձեռնադրութեան նոցա, և ապա զհետ նոցա երթան աշխարհական պատգամաւորք նովին իսկ կարգաւ ըստ աւագութեան քաղաքացն, և վերջապէս Ատենադպիրն Սինոդոսին Էջմիածնի փակէ զընթացսն։

Ծանօթութիւն. Ի դէպս անբարեյաջող եղանակի փոխարկին այս հանդիսաւոր ընթացք և պատգամաւորքն ըստ հրաւիրանաց աւագագոյն եպիսկ. և Պրոկուրորի Սինոդոսին Էջմիածնի գնան ի Կաթուղիկոսարանէ յեկեղեցի առանց պահպանելոյ այս վերոառեալ ծիսակատարութիւնն։

Յօդ. 13.—Զպատարագն Ս. եւ զգոհացողական մաղթանս մատուցանէ հանդիսիւ աւագագոյն եպիսկոպոսն տաճարին Էջմիածնի իսկ զկնի աւարտման պատարագին ու գոհացողական մաղթանացն աւագագոյն եպիսկոպոսն յերդումն ածէ զամենայն առաջիկայ աշխարհական պատգամաւորս ըստ սահմանեալ ձեւոյն (ձև 3) երդուեալքն ամենեքեան ստորագրին զանուանս իւրեանց ի վերայ երդմնաթղթոյն։

Յօդ. 14.—Ի միւսում աւուր կատարման այսր ծիսի ամենայն ներկայ եղեալքն և որք ունին զիրաւունս ընտրութեան Պատրիարք Կաթուղիկոսի զտեղիս կալցեն շուրջ զեդեալ առաջի Սեղանոյ Իջման Որդւոյն միածնի գրասեղանաւ. (Ե. Գ.) ի միջակէտին պաշտօնակատարն Պատրիարք Կաթուղիկոսի, յաջակողման վերոյիշեալ պատգամաւորք չորից Պատրիարքաց եւ բոլոր հոգեւորականք որոց են իրաւունք ընտրութեան Պատրիարք Կաթուղիկոսին ըստ աւագութեան ձեռնադրութեան նոցա, իսկ ի ձախակողմն աշխարհական պատգամաւորք ըստ աւագութեան կոչման իւրաքանչիւրոցն ի նոցանէ։

Ծանօթութիւն. Հոգեւորական անձինք որք ունին զիրաւունս նստելոյ ի տաճարին ըստ ծիսի Աստուածապաշտութեան պահպանեն զայսոսիկ իրաւունս և ի ներկայ դէպս, իսկ բոլոր մնացեալք ընտրեն յոտին կացեալ։

(Մնացեալը վաղը)

ՇԱՀԼԱՄԵԱՆՑ

ՆԱՊՈԼԻ, 3/15 Նոյեմբեր

Երեք կամ չորս տարիէ ի վեր, ինչպէս գիտէք, տեղս կը գտնուէր յայտնի երգիչ Պ. Ներսէս Շահլամեանն, իւր արուեստին մէջ կատարելագործուելով. Նա լրացոյց իւր ուսումնքն ամբողջովին, և տասնը հինգ օրօք առաջ ուղեւորեցաւ ի Մալթա, իւր երգեցողութեան առաջին փորձը տալու համար։

Այս առթիւ կ'ուղարկեմ պատուական Արեւելքի հետեւեալ ուրախալի լուրն ի հրատարակութիւն։

Մալթա կղզւոյն Իլ-Քօրրիէրէ Մալթէզէ անուն թերթը 1891 նոյեմբերի 12ին կը գրէ այսպէս, բառ առ բառ.

«Երէկ երեկոյ Արքունական թատրոնում տեղի ունեցաւ համբաւաւոր Վէրտիին Տռօվաթօրէ կոչուած ժողովրդային Օպերան, ուր Մանրիկօի դերում ի հանդէս եկաւ մի հայ երիտասարդ Պ. Ներսէս Շահլամեանն.— Նա ունի ձայն զօրաւոր, և գեղեցիկ մետաղահնչիւն, —շատ պայծառ վերին նօթաներուն մէջ,— կ'երգէ և ըստ կարի քաջ կերպով զգացում կը ներշնչէ. և կը գործէ բնականօրէն.

«Առաջին արարուածին եռաձայն (terzetto) երգեցողութեան պահուն՝ բազումս ծափահարեցաւ և վերստին ի տես կոչեցաւ. Նոյնպէս վերստին ի տես կոչեցաւ երկրորդ արարուածին եռաձայն երգեցողութեան պահուն, և Պիրա յորջորջեալ եղանակին՝ երբոր եկաւ կարգն՝ մի շքեղ տօ դուրս բերաւ, զոր կրկնել հարկադրեցաւ բուռն ծափահարութեանց և «կեցցէ»ներու մինչեւ և յետ կրկնութեանն՝ վերստին ի բեմ և ի տես կոչուեցաւ բազմիցս։

«Նաեւ Միզէրէրէ (Miserere) երգելու ատեն, ընդունեցաւ բուռն ծափահարութիւն, ու կոչուեցաւ ի տես կրկին և կրկին, ինչպէս եղաւ նաեւ երբոր աւարտեցաւ ամբողջ Օպերան։

«Պ. Ներսէս Շահլամեանին կը մատուցանենք մեր շնորհաւորութիւնները, մաղթելով նմա միշտ առաւել փայլուն յաջողութիւն ի ձեռնարկեալ ասպարիզին»։

ՍՏԵՓԱՆ ԽԱՉԸՃԵԱՆ

ԿԱՒԿԱՍԵԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

(Թիֆլիզի լրագրերէն քաղուած)

Վերջին օրերս Թիֆլիսում եղանակն այնքան ցրտեց, որ հոկտեմբերի 31-ին ձիւն եկաւ. Թիֆլիսի շրջակայ լեռներն արդէն ծածկուել են ձիւնով։

—Այս օրերս Մոսկուայում թոյն խմելով անձնասպանութիւն է գործել յայտնի ռուս դրամատիքական դերասանուհի Նեմիրովա-Ռալֆը, որ մի ժամանակ, ինչպէս Թիֆլիսում, նոյնպէս և ուրիշ շատ գաւառներում իւր արտակարգ տաղանդով մեծ աղմուկ էր հանում. Ասում են, որ տիկին Նեմիրովա-Ռալֆն անձնասպանութիւն է գործել նիւթական խիստ նեղ դրութեան մէջ լինելու պատճառով, մինչ դեռ բոլոր թատրոններին, որ տեղ էլ նա ծառայել է, միշտ հազարներով օգուտներ է տուել։

—Բագուից. «Նաւագնացութիւնը դէպի Աստրախան դադարած է. եղանակը ձիւնային և անձրեւային է. Ցորենն ու ալիւրն էժան և առատ են.»

—Մայրաքաղաքի լրագիրները հաղորդում են, որ մտադրութիւն կայ Ռուսաստանի երկաթուղիների վրա եղած կառավարչական վերահսկողութեան գործը հիմնաւորապէս վերանորոգել։

—Նաւթի գինը Թիֆլիսումն էլ զգալի կերպով ընկաւ։

—Թիֆլիսի մանր վաճառանոցների մէջ վերջերս բազմացել են սնանկութիւնները։

—Վերջապէս գինու գինը սկսեց ընկնել Թիֆլիսում. Այս օրերս գերմանական կոլոնիաներից գինի բերող գերմանացիք վաճառում էին գինին թունգին 30-40 կոպէկով, իսկ Թիֆլիսի շրջականներից բերող գիւղացիք իրանց գինին վաճառում էին՝ վեդրօն (3 թունգի) 1 րուբլով. Բայց պէտք է նկատել, որ տեղացիների պատրաստած գինին միշտ գերազանցում է գերմանական կոլոնիաների պատրաստած գինուց և տեղացիների պատրաստած գինին միշտ աւել գնով է ծախւում. Գերմանացիների գինին քաղցրահամ է, որ միշտ ընդունվում է իբրեւ գինու վատ յատկութիւն, լաւ գոյն չունի և զուրկ է այն անուշ հոտից, որ ունեն տեղացիների պատրաստած գինիները. Բացի այդ, գերմանացիների պատրաստած գինին երկար չէ դիմանում։

—Թիֆլիսում բնակարանների գինը վերջերս չափազանց բարձրացել է, մանաւանդ երկաթուղու կայարանի մօտ. Այդ երեւոյթը, ինչպէս երեւում է, առաջ է եկել նրանից, որ վերջերս Թիֆլիսում շատ սակաւ են նոր շինութիւններ կառուցանում, իսկ զանազան կողմերից դէպի Թիֆլիս եկողների հոսանքը հետզհետէ աւելանում է։

—Արեւելքի հետ առեւտրական յարաբերութիւններ ունեցող վաճառականների մէջ լուր է տարածվել, որ իբր թէ շուտով կը բացվի ռուսապարսկական առեւտրական բանկ, որի կենտրոնը կը լինի Թեհրանում և բանկը բաժանմունքներ կունենայ Պարսկաստանի բոլոր առեւտրական կենտրոններում։

—Հոկտեմբեր 26-ին, Կովկասեան բժշկական ընկերութեան նիստին դոկտոր Պաւլովսկին մի դասախօսութիւն կարդաց Ռեֆլեքտօրական նեւրօզների մասին, որ վերաբերում էր հիպնոտիզմին. Դասախօսը բացատրելով հիպնոտիզմի երեւոյթները, դատապարտում էր հիպնոտական ներշնչումները և ասում էր, որ դրանք երբէք չպէտք է թոյլ տրուին, որովհետեւ այդպիսի ներշնչումներն իրենց հետեւանքներով խիստ վնասակար են մարդու թէ բարոյական և թէ ֆիզիքական կազմութեան համար. Դոկտոր Պաւլովսկու այս դասախօսութիւնը թէր և դէմ վիճաբանութիւնների առարկայ դարձաւ. Նիստին ներկայ էին ընկերութեան համարեա բոլոր անդամները և բաւական շատ ժողովուրդ։

—Կիրակի, հոկտեմբերի 27ին, Թիֆլիսի բէալական ուսումնարանում տարեկան հանդէս կար. Տեսչի կարդացած 1891-92 թուի տեղեկագրից ի միջի այլոց երեւում է, որ ուսումնարանը բաղկացած է 11 դասարանից— 7 հիմնական, 1 պատրաստական եւ 3 զուգընթաց. Աշակերտների թիւը ներկայումս 373 է, որոնք բաժանվում են ըստ դասակարգի— ազնուականների եւ պաշտօնեաների որդիք 194. հոգեւորականների 8, պատուաւոր քաղաքացիների եւ Ա. կարգի վաճառականների 13, ուրիշ դասակարգի քաղաքացիների 85, գիւղացիների 22, ստորին պաշտօնեաների 28 եւ օտարահպատակների 23. Ըստ դաւանութեան— յունադաւան 210, հայադաւան 107, կաթոլիկ 13, լութերական 28, մահմեդական 11, հրեայ 2, եւ աղանդաւոր 2. Ըստ ազգութեան— ռուս 168, հայ 108, վրացի 73, թուրք 11, հրեայ 2 եւ ուրիշ ազգութիւնների 47։

—Պետական կալուածների մինիստրութեան մէջ, մայրաքաղաքի թերթերի ասելով, խնդիր է քննւում չերամապահութեան համար առանձին գործակալների պաշտօն հիմնելու Կովկասում. Այդ գործակալների պարտաւորութիւնը կը լինի վերահսկել չերամապահական գործը կանոնաւորապէս առաջ տանելուն և անմիջական յարաբերութիւններ պահպանել տեղական արդիւնաբերողների և գործարանատէրերի միջեւ։

—Նօվօյէ Օբօզրենիէն լսել է, որ Թիֆլիսում բժիշկ Ղասպարեանցի մօտ գաւառից մի հիւանդ կին են բերել, որ եօթանասուն օր ոչինչ չէ կերել. Այդ ծոմապահութեան պատճառը վերագրում են հիւանդի սաստիկ վշտին, որ նա կրել է իւր մի սրտակցի մահուան պատճառով։

—Կովկաս լրագիրը հաղորդում է, որ պատկերների ցուցահանդիսին, որ այս օրերը բացուել է Բագվում, արդէն ծախուել են հետեւեալ պատկերները. Պ. Կոլլինի «Ախալցխայի հայուհի» Պ. Արտաղեանցի «Պապը իր թոռան հետ» (գնել է Պ. Մուլթաֆեանը). Պ. Կեպպինի «Դարձ դաշտից» (գնել է Պ. Ղուկասեանը) եւ Պ. Գաքայեվի «Տիպար» (գնել է Պ. Լուչինը)։

ՍԿԶԲՆԱՏԱՐԵՐՔ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ
Ի ՊԷՏՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ
Գրեց
Կ. Ս. ԻՒԹՈՒՃԵԱՆ
Յանձնառութեամբ Ուսումնական Խորհրդոյ Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան

Հարստութիւն արտադրելու եւ արդիւնաւորելու օրէնքներն ինչպէս նաեւ հարստանալու միջոցները կ'ուսուցանէ ամենապարզ և դիւրըմբռնելի ոճով։

Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով։

Գին 4 ղուրուշ։

ԱԶԴ
ՄՈՍ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible] շոգենաւը, ամսոյս դէպի 18ին Լիվրբուլէն աստ կապասաւ ընդհանուր վաճառքով։

ՊԱՂԸ ՍԷՐԱՍԷՐԻ
ԻԼԱՆ

Ինշաաթը ասքէրիյէ իչիւն տէֆաթէն միւպայէտ օլունաճագ 11 մէթրօ Թուլ 30 սանթիմ արզ վէ 28 սանթիմ գալընլըգընտա 100 ատէտ ումուրղալը Ֆիլխօզ կէօնիւնին պէհէր մէթրօ միւքաապը 58 Ֆրանք Ֆիյաթը իլէ Թալէպի էօհտէտնիէտէ օլուպ Թէշրինի սանիինին 17նճի կիւնիւ ինհալէսի մուզարրէր պուլունտուղունտան Թէնզիլ իտմէք իսթէէնլէրին ինշաաթը ասքէրիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

13 Թէշրինի սանի 91 Նօ. 42 1—3

Արտօնատէր Ս ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ էնտ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,439 944
ՀԱՍՈՅԹ 1890 ՏԱՐՒՈՅ 2,488,197

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,975,500
ՀԱՍՈՅԹ 1890 ՏԱՐՒՈՅ 1,048,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՄԱՐԻԹԱՅՄ ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կէ· սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

ԻՀԱՆ

Ինչաաթը ասքէրիյէ իչիւն պիր սէնէ զարֆընտա միւպայեա օլունաճագ էէրլի լէվհա գուրշունու իլէ խուրտա գուրշունլարըն բիրմիչէսի միւնագասաա գօնուլարագ Թէշրինի սանինին 17ինճի բազար կիւնիւ գարարը գաթիսի վէ Ֆէրաաը կիւնիւ 100տէ 5 Թէմինաթը մուգարրէր օլտուղունտան, Թալիպ օլանլարըն ինչաաթը ասքէրիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էթմէլէրի իլան օլունուր։

12 Թէշրինի սանի 91 Նօ. 38 2—3

Տէրսաանէի վէ պիլատը ուշշաքէի էմաքինը ասքէրիյէ չէրչիվէլէրինէ վազ վէ Թէլլիք օլունաճագ ճամլարըն ճամ վէ վազլիյէսի 308 սէնէսի չուպամը զահէսինէ գատար քօնթրաթօսա րապթը զըմմընտա մէվզըի միւնագասաա գօնուլարագ Թէշրինի սանինին 17ինճի բազար կիւնիւ գարարը գաթիսի վէ Ֆէրաաը կիւնիւ 100տէ 5 Թէմինաթը մուգարրէր պուլունտուղունտան, Թալիպ օլանլարըն ինչաաթը ասքէրիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էթմէլէրի իլան օլունուր։

12 Թէշրինի սանի 91 Նօ. 39 2—3

Սթրուճճա վէ Եէնիճէ մէվգըլէրինտէքի ասաքիրի Շահանէ իչիւն միւպայեասը միւնագասաա գօնուլան Երզագըն Ֆիյաթը մալիւմէլէրի իլէ Թալէպի Եօգտէսինտէ օլուպ պուրաճա իթաարը Թալիպ օլանլարըն Թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթաեա գատար մագամը ճէլիլը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

12 Թէշրինի սանի 91 Նօ. 40 2—3

Եէտինճի օրտուեա կէօնտէրիլմէք իւզրէ միւպայեա օլունաճագ օլան 259,000 գըյէ տագըզին իթաարը Թալիպ օլան վէ չէրայիթինի անլամագ իսթէեէնլէրին Թէշրինի սանիի Բուձինին 15ինճի կիւնիւնէ գատար մագամը վալայի Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

12 Թէշրինի սանի 91 Նօ. 41 2—3

Գաքանը Տագիգ տէեիրմէնի հասըլաԹընտան Ֆիրուխթ օլունաճագը էվվէլճէ իլան գըլընան 50,000 գըյէէ գալըն քէբէէին պէէէր գըյէէի ճէտուրի 16 բարա վէ 1 բարանըն 100տէ 54 ճիւզինէ օլարագ Թալիպի Եօգտէսինտէ օլուպ իչպու Թէշրինի սանիի բուձինին 13ինճի չարշէնպէհ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնի տախի 100տէ 5 զամմը գապուլ օլունաճագը ճիհէթիլէ իթաարըն Թալիպ օլանլարըն մագամը ճէլիլը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

11 Թէշրինի սանի 91 Նօ. 36 3—3

Մէքթէպը Թըպպիյէ Շահանէ չակիրտանընա մախսուս օլարագ չուգասը էլպիսէ անպարընտան վիրիլուպ գուսուր ճէզասը միւԹահիտը Թարաֆընտան սարֆ օլունարագ իմալ իթտիրիլէճէք 314 Թագըմ սէթրի բանթալոնտան իպարէթ էլպիսէնին պէհէր Թագըմըն մա էճզա պէհա իւճրէթ իմալիյէսի 59 ղուրուշա Թալիպի Եօգտէսինտէ օլուպ Թէշրինի սանինին 13ինճի կիւնինէ գատար միւնագասասը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իմալընա վէ 14ինճի կիւնի 100տէ 5 Թէմինաթինէ Թալիպ օլանլարըն մագամը ճէլիլը Սէրասքէրի լէվազըմաթ ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

11 Թէշրինի սանի 91 Նօ. 34 3—3

SANTAL DE MIDY

ԴԵՂԱԳՈՐԾ Ի ՓԱՐԻԶ

Պէտք չի Թօվուր Քօպայի, Քիւպէպի, կազդուրիչ հեղուկներու։ Կը բժշկէ 48 ժամուան մէջ տարափոխիկ հիւանդութիւնները. — մէն մի դեղահատ կը կրէ սոյն անունը սեւ տառերով։ MIDY

Բարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, 8։

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՆԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ

Ն. ՓԱՔԷ եւ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Պոլսոյ միջև [illegible]

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մէնկրէլ որ նոյ. 25ին Մարսիլիայէն և դեկտ. 1ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անտրէ որ պիտի մեկնի դեկտ. 8ին

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 250 Ֆրանք
Բ. » 178 »

Ուղղել և դարձ ուղեւորութեան

Նաւողչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸԳՈՒԼ
5 Մումհանէ Սիթէ Ֆրանսէզ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԽԱՉԻՐԵԱՆ ԵՒ Ց. ԽՈՒԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Պահճէ—Գաբու, Ճէլալ պէյ խանի դրան կից, Թիւ 10

Ձմեռուան առթիւ սոյն հանրածանօթ վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին Չինէ և Ճավայէ ուղղակի հասած նոր բերք՝ զանազան տեսակ գերընտիր եւ ազնիւ ու անուշաբոյր ամէն ճաշակի յարմար։—Կաղանդի նուէրներու համար Թէյով լեցուն Ճարոնական, Չինական եւ Հնդկական այլ և այլ մեծութեամբք եւ ձեւերով գեղակերտ եւ նկարազարդ տուփեր։—Յաճախորդաց գոհացում տալու համար բնաւ ջանք չը խնայուիր։—Յանձնարարութիւնք կը կատարուին փութով և ճշդութեամբ։—Գիները որոշ եւ խիստ չափաւոր։—Զի՛ք սակարկութիւն։

ՑՈՂԱՑԱՒԸ ԵՒ ՄԻՋԱՆՑՔԻ ՔԱՐԸ

ՉԷՆ ԿՐՆԱՐ ԲՈՒԺՒԻԼ ԱՌԱՆՑ ԼԻԹԻՆԻ

Տ. ԼԸ ԲԷՏՐԻՒԼԻ ԼԷԹԻՒ Աղէ հատիկները, փոքր քանակութեամբ առնուելով, քիչ ատենուան մէջ կ'անհետացնեն աւազն եւ քարը (մէզին հետ մէկտեղ քշելով միւս անլուծելի նեթերն ալ)։ Ասով է որ այնչափ ազդեցիկ են վերոյիշեալ հիւանդութեանց դէմ։

ԼԸ ԲԷՏՐԻՒԼ ԵՒ ԸՆԿ. Ի Բարիզ եւ դեղատանց մէջ։

ՀԱՐՍՆԵԿԱՆ ՕԾԱԿՆՕՒՔ․

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՑԻՉ, ՄԱՐՄՆՈՅ ԴՈՅՆԸ, ՄԻՇՏ ՕԾԱԿՆՕԹԻ, ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ։

Ընգամուան մը փորձը պիտի համոզէ ամէն Տիկին Թէ որչափ գերազանց է այս ուլիշ ամէն հեղանիւթներէ և բազմաթիւ փոշիներէ։ Նուաչն անգամ գործածելովն ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի խկոյն որ երեսը, վիզը, Թեւերը և ձեռուըները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարինի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Սապոնի գրգռիչ յատկութիւնները կը հանդարտեցունէ։ Ընհետ կ'ընէ մորթի սեւուըը, երեսի և ձեռքի ցանները, արևայրուքը, և ուրիշ ամէն բրտութիւն և բծաւորութիւն։ Եւ աս ամէն բանով՝ անկարելը կ'ընէ մատնուիլ Թէ արհեստով գեղեցկացուած է։

Գլխաւոր մԹերանոցը Լոնտոն է (114 and 116 Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եորք։ Նըրվաճառուի սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգլիացի դեղագործներու քով։

Մեծաքանակ վաճառում Պոլիս Բ. և Հ. Քիւչիւքեան Եղբարց դեղարանը Եէնիճամի փողոց Թ. 18 և ի Ղալաթիա Եւիւքսէք քալտըրըմ Խօմօն Քարուանայի քով։

Փոքրաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. և Հ. Քիւչիւքեան Եղբարց դեղարանը՝ կամուրջի դիմաց Թիւ 17, և ի Բերա Մեծ փողոց Թիւ 433, Իգիտեար [illegible] վաճառատունը։

2218

ՀԱԶԻ, ՇՆՁԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ԲՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

POWELL'S BALSAM OF ANISEED.
TRADE MARK.

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՌՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ դէմ իբր ապահով դարման այս դեղին վայելած համբաւը միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զորս Պ. Բօուէլ կ'ընդունայ անոնցմէ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

ԻՆՖԼՈՒԷՆՑԱՅԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

Տիկին Մաուի Ռօզ հռչակաւոր երգչուհին, սապէս կը գրէ. «4 Յունուար 1890—Սիրելի պարոն... կը հարցունէք Թէ ինչպէս զերծ մնացի ինֆլուէնցայէն, Թէ որչափ՝ դժուարութեամբ կրցայ այնքան փայլուն վիճակի մէջ պահել ձայնս։ Ըսեմ. միմիայն գործածութեամբ Բօուէլի «Պալսամ օֆ Անիզիտ» կոչուած դեղով։ Այս հաճելի դեղին կանոնաւոր գործածման կը վերագրեմ՝ ձմրան զառն եղանակին յառաջ զանազան հիւանդութիւններէ զերծ մնալս, որով կրցայ ի գերեւ չի հանել հասարակութեան յոյսերը։ Գործածեցէք ուրեմն Բօուէլի այս սպեղանին. անհրկեայ պիտի բուժէ զձեզ։ Ձերդ ՄԱՈՒԻԱ ՌՕԶ ՄԷՔԸԼՕԸՆ»

Կը վաճառուի ամեն դեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին ½ բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի։—Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՕՄԱՍ ԲՕՈՒԷԼԻ, 4, Ալպիոն Բալէյս, Պլաքֆրիէրս րօտ, Լոնտոն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով.

2214 Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԺԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մԹերանոց, Վալվօտա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 և 97

ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ

ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՀԱՄԱՅՆ ԵՒՐՈՊ. ԹՈՒՐՔԻՈՅ, ԱՍԻԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

ՖՐԱԹԷԼԼԻ ԿՈՒՏԷՆՊԵՐԿ

Ռուսաբնակաց Անուան Ներքեւ

Այս վաճառատուն կը յանձնարարուի հասարակութեան և ամեն կրնայ դիմադրել իր կերպասներուն ընտիր յատկութեամբը, պատրաստութեան տոկունութեամբը, ինչպէս նաև հանդերձին գեղեցիկ կտրուածքովը։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑՔ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Թիւնէլի քով Թիւ 2, եւ Քարաքէօյի կամուրջին գլուխը Թիւ 28

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ

Հալէպ	Ֆիլիպէ	Քիոս	Տրիպոլիս (Սուրիական)
Քավալլա	Բօր-Սաիտ	Թարսուս	Եաֆա
Ռուսճուք	Սելանիկ	Ատանա	Աքքա
Զմիւռնիա	Սամսոն	Պէյրութ	Աղեքսանդրիա
Վառնա	Մերսին	Դամասկոս	Գահիրէ եւն. եւն.
Պուրկաս			

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԹԻՔ)

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ՌԻԲԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափագականաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուէ մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն շինուած են կօշիկ ձեւերով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է Թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռ մը եւ արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իբրեւ նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրի մօտ Սեպուհ աղա Տէմիրճեանի Թիւ 47 և 49 խանութն և բոլոր քաուչուէ մուճակ վաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Գոճաման Օղլու խան, Ճորճի Կիտրոյի Թիւ 13 մԹերանոցը։

ՈՍԿԵԱՅ ԵՒ ԱՐԾԱԹԵԱՅ ՎԵՑ ՄԻՏԱԼՔ

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԲՈՒԺՈՒՄՆ

ՊԱՏՈՒՈՅ ՎԿԱՅԱԿԱՆ 1872 ՓԱՐԻԶ

ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ՏԻՒՌԱՆԻ ԳԻՆԻ

2218

Ֆրանսացի և օտար բժշկաց 4,000է աւելի ներբողալից վկայութիւնք կ'ապացուցանեն ազդեցութիւնն այս գինիին, որ Ալիքանթէի գինիին չափ ախորժահամ է։

Կազդուրիչ և ջերմադարիչ է որովհետեւ կ'աւելցնէ ախորժակը և կը դիւրացնէ մարսողութիւնը

Կեդրոնատեղի՝ ԾԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՒՏԱՆ, 1, Կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

Royal Windsor

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ ՄԱԶԵՐՈՒ

Սպիտակ մազեր ունի՞ք, մազերնիդ կը Թափի՞ն, մազերու արմատները Թուլցա՞ծ են կամ կը Թափի՞ն։ Եթէ ունիք այդ տեսակ բաներ գործածեցէ՛ք Ռօյէլ Վինտսօրի դեղը, որովհետեւ այս դեղ երիտասարդութեան ատենին պէս, բնական գոյն մը ու գեղեցկութիւն մը կ'ուտայ սպիտակ մազերուն և կ'արգելու մազերու Թափին ասլին։ Այս դեղ, որուն տէրը չքադրամի արժանացած է, մազերու միակ վերանորոգիչն է։ Անյուսալի արդիւնքներ առաջ բերելով, վաճառումն օրէ օր աւելնալու վրայ է։ Փափաքողաց պիտի զրկուի մանրամասնութիւններ ու վկայութիւններ պարունակող ծանուցումն, առանց որ և է ծախքի։ Այս դեղ կը վաճառուի գլխաւորաբար վարսավիրաներու և դեղագործներու քով։

Վէրժինիի վարդի սպեղանին երեսի գոյնը կը գեղեցկացնէ։ Այս եւս կը ծախուի Ռօյէլ Վինտսօրի ծախուած տեղերը։

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ի ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211 ԹԻՒ,

ԵՒ Ի ՂԱԼԱԹԻԱ ԷՍԿԻ ՍԱՆՏԸՖՃԸԼԱՐՕՔՃՈՒԼԱՐ ՓՈՂՈՑ, 77 ԹԻՒ

ՍՈՒԱՆՑ ՀԱՄՈԶՄԱՆ ԳՆԵԼՆ ԽԱԲՈՒԻԼ Է

Քանի տարիէ ի վեր արհեստիս բարգաւաճմանը նախանձախնդիր մեր մեծարգոյ յաճախորդներն գոհ ընելով, իրաւամբ մեծ քաջալերութիւն վայելեցի, եւ որովհետեւ յաճախորդացս շատերն Ղալաթիոյ կողմը կը գտնուին, ուստի պարտաւորեցայ վերոյիշեալ Թուով մասնաճիւղ մը բանալ՝ խոստանալով գարձեալ կազմը տոկուն, նիւԹն հաստատուն եւ ազնիւ, ձեւն բատ ամենայնի եւրոպական, և գինն կարելի եղածին չափ աժան շինել. սակայն պէտք է գիտնալ Թէ, մեր այս աժանութեան սկզբունքը ոչ Թէ ոմանց նման անպիտան նիւԹ գործածելով խաբել է, այլ եւ գլխաւորաբար նիւԹերն Եւրոպայէն ուղղակի բերել տալու, եւ խիստ քիչ շահելու չափաւորութեան վրայ հիմնեալ է։

Պոթին կալոշ	ղր.	95
Մանթարլը Պոթին	»	75
Պոթին	»	67
Մոյկ	»	140
Մոյկ և կալոշ	»	130
Սկարբին	ղր.	52
Զարի սկարբին	»	45
Կոճակաւոր պոթին	»	75
Կանանց մուճակ	»	35
Կանանց սկարբին	»	40

Ապսպրուածներուն վրայ տասը ղրուշ յաւելուած կըլլայ։

ԼԻՒՆԻՕՆ L'UNION

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828ԻՆ

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829ԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

Հաստատեալ ի Փարիզ, իւր կեդրոնավայրն, Պանք փողոց, 15

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխը	Ֆր.	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	6,700,000
Գանձելի ապահովագին (Բոլէ)	»	63,770,000
1890ի հասոյԹը	»	15,000,000
Հրդեհի վնասուց վճարուած	»	160,570,000

Պ. Պ.	
Ա. Տ'ԷՅՇԹԱԼ,	Թագին երեսփոխան, Նախկին վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, Նախագահ Ֆրանսայի Հարաւային Երկաթուղեաց ընկերութեան, ՆԱԽԱԳԱՀ
Ս. ՄԱԼԷ,	Մալէ Եղբարց Դրամատունէն, Նախագահ «Բարի-Լիոն-Մէտիթէրրանէ» եր կաթուղեաց ընկերութեան, Նախագահ Օսմ. Կայս. Պանքայի, ԴԵՐ-ՆԱԽԱԳԱՀ ԻՒՆԻՕՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ։
Թ. ՕՏԷՆՈՒ,	Նախկին դրամատէր, Նախագահ Վիեյլ Մոնթանեի և Լըրնայի ածխահանաց ընկերութեան։
Ս. ՀԻՒՐՍԷԼ,	Նախագահ Մէլուզինի Զոյդին Ապահովագրական ընկերութեան։
Պ. Պ.	
Ս. ՃԷՅՄՍԸՆ,	Հօթինկէր և Ընկ. դրամատեարց տունէն։
Յ. ՄԻՇՕ,	Նախկին Նախագահ Սէնի Աւետրական Դատարանին, վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, վարիչ Ֆռանսայի Հիւսիսային երկաթուղւոյն։
Հ. ՄԻՐԱՊՕ,	Միրապօ Բաքէր, Բիւքարի և Ընկ. դրամատեարց տունէն։
Ա. ԹԻՒՐՆԷՅՍԸՆ,	Լանտի երկաթուղեաց Ընկերութեան վարիչ։
Ա. ՎԷՐՆ,	Վէրն և Ընկ. դրամատեարց տունէն, վարիչ Ֆրանսական պանքայի, տեսուչ Ֆռանսայի Հիւսիսային երկաթուղեաց ընկերութեան, վարիչ Օսմ. պանքային։

ՀՐԴԵՀԻ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ) Պ. Պ. ՇԱՌԼԸ ՌՕՊԷՐ. նախկին պետական խորհրդական, ՏՆՕՐԷՆ
Պառօն Ժ. ՍԸՌԻԶ, նախկին ելմտական քննիչ, ԴԵՐ-ՏՆՕՐԷՆ

ԿԵՆԱՑ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ) Պ. Պ. ԱԼՊԷՐ ՖՈՌ, Տնօրէն
ԷՕԺԷՆ ԼԸ ՍԷՆ, Դեր-Տնօրէն

Դրամագլուխը	Ֆր.	10,000,000
Պահեստի դրամ.	»	93,8
Կենաց համար վճարուած	»	59,000,000
Ապահովագրեալ գումարը	»	243,580,000

Ընկերութեան դրամատեարք ի Կ. Պոլիս. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ.

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Մասնաւոր Տնօրէնն Կ. Պոլսոյ, ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ, Կալաթա, Մահմուտիէ փողոց, Քամմոնտօ Պանգայի դիմաց, Երամեան խան, Թիւ 2